

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra Společenských věd

Bakalářská práce

Svátky a tradice v procesu integrace vietnamské menšiny v České republice - případová studie Vyšší Brod

Vypracovala: Romana Marková
Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

České Budějovice, 2015

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 30. 4. 2015

Podpis

Romana Marková

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Salimu Muradovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval. Dále bych ráda poděkovala všem mým respondentům za ochotu udělat se mnou rozhovor.

Anotace:

Hlavním tématem práce bude zkoumání integrace vietnamské menšiny v České republice. Autorka bude užívat Migrant Policy Integration Index (MIPEX), stejně jako stručně popíše nástroje a záměry integrační politiky Ministerstva vnitra České republiky. Svou práci autorka zaměří na roli svátků a tradic v udržování povědomí o kulturní identitě vietnamské menšiny v České republice. Autorka bude analyzovat relevantní vědeckou literaturu na toto téma. Následně se pokusí zachytit pomocí rozhovorů situaci v této oblasti u vietnamské minority ve městě Vyšší Brod v jižních Čechách. Pokusí se též zachytit, jakým způsobem rodiny přijímají tradice a svátky běžné v České republice.

Klíčová slova: integrace, identita, kultura, svátky, tradice, vietnamská minorita, jižní Čechy, Vyšší Brod

Anotation

This thesis will research, as its main theme, the integration of the Vietnamese minority in the Czech Republic. The author will use Migrant Policy Integration Index (MIPEX) and briefly describe the tools and intentions of the integration policy of the Ministry of Interior of the Czech Republic. The work will focus on the role of holidays and traditions in maintaining an awareness of the cultural identity of the Vietnamese minority in the Czech Republic. The author will analyze relevant scientific literature on this topic, and then try to confront this situation by interviewing Vietnamese in Vyšší Brod in South Bohemia. The author will also try to determine how these Vietnamese families approach holidays and traditions common in the Czech Republic.

Key words: integration, identity, culture, holidays, traditions, Vietnamese minority, South Bohemia, Vyšší Brod

Obsah

1	Úvod	8
2	Metodologie	9
3	Integrace	10
3.1	Vymezení pojmu	10
3.2	Členění integrace	10
3.3	Cíle integrační politiky dle Usnesení vlády ČR z roku 2014	14
3.3.1	Priority integrace cizinců	16
3.3.2	Problematika integrace	19
3.4	Integrace vietnamské menšiny v Jihočeském kraji	25
4	Stručná historie Vietnamu	25
5	Kultura	28
5.1	Pojem kultura	28
5.2	Kulturní šok	30
5.3	Fáze kulturního šoku	31
5.4	Kulturní identita	31
6	Svátky a tradice	32
6.1	Duchovní život	32
6.2	Stručná charakteristika nejvýznamnějších vietnamských svátků a tradic	34
6.2.1	Nový rok	34
6.2.2	Vietnamský dětský den	35
6.2.3	Svátek ducha rodinného krbu	35
6.2.4	Pohřeb	36
6.2.5	Svatba	36
6.3	Vietnamské tradiční obřady v České republice	37
6.3.1	Charakteristika	37
6.3.2	Svatby a pohřby	39
6.4	Role svátků a tradic v procesu integrace	40
6.4.1	Teorie	40
6.4.2	Soukromé vs. veřejné svátky	43
7	Praktická část	45
7.1	Cíle výzkumu	45
7.2	Výzkumné otázky	45
7.3	Zásady výzkumu	46

7.4	Průběh sběru dat.....	47
8	Výsledky	49
8.1	Výsledky na základě rozhovorů s odborníky na vietnamskou problematiku.....	49
8.1.1	Rozhovor Mgr. Veronika Pospíšilová.....	49
8.1.2	Rozhovor Bc. Lubor Pham	51
8.1.3	Rozhovor Prom. fil. Ivo Vasiljev, CSc.	55
8.2	Výsledky na základě rozhovorů s příslušníky vietnamské menšiny	58
8.2.1	Případová studie 1 - vietnamské svátky a tradice z pohledu Kamily:	58
8.2.2	Případová studie 2 - vietnamské svátky a tradice z pohledu Kateřiny.....	62
8.2.3	Případová studie 3 – vietnamské svátky a tradice z pohledu Jitky	67
8.2.4	Případová studie 4 – Vietnamské svátky a tradice z pohledu Marie	70
8.3	Shrnutí.....	73
8.4	Role svátků a tradic v Baršově typologii.....	75
9	Závěr.....	77
10	Literatura a zdroje.....	79
11	Internetové zdroje.....	81
12	Seznam tabulek a grafů.....	84
13	Obrazová příloha	85

1 Úvod

Téma „Svátky a tradice v procesu integrace vietnamské menšiny v České republice - případová studie Vyšší Brod jsem si vybrala z více důvodů. Jedním z nich je i to, že problematika integrace v Evropě je zvláště v posledních letech velmi aktuálním tématem. Dalším z důvodů je fakt, že žijí ve Vyšším Brodě, kde je vietnamská komunita velmi početná a já se s několika mladými členy menšiny přátelím, tudíž mě zajímalo, jak vnímají české svátky a tradice a do jaké míry si udržují ty své. Také mě láká více proniknout do života vietnamské menšiny a ve své práci vyzdvihnout fakt, že není dobré mít na vietnamskou menšinu pouze jeden pohled. Část české populace Vietnamce vnímá jen jako „stánkové prodejce“ a staví se k nim velmi chladně, což je dle mého názoru velká škoda. Jedním z velkých překážek je samozřejmě fakt, že vietnamská menšina je celkově vnímaná jako velmi uzavřená a dalším bodem je samozřejmě i jazyková bariéra.

Úspěšná integrace v sobě zahrnuje mnoho kategorií, já se ve své práci zaměřím na to, zda svátky a tradice mohou úspěšné integraci přispívat, anebo ji naopak oddalovat. Konkrétně se zaměřím na situaci v jižních Čechách, ve Vyšším Brodě. Tato práce bude spíše výzkumného charakteru, neboť přímo na téma Svátky a tradice v procesu integrace specificky ve Vyšším Brodě nenajdeme žádné publikace. V teoretické části se zaměřím na stručný popis nástrojů a záměrů integrační politiky Ministerstva vnitra České republiky. Budu se také zabývat problematikou integrace. Dále krátce nastíním historii Vietnamu a po vysvětlení pojmů kultura a kulturní šok se zaměřím na nejběžnější svátky a tradice dodržované ve Vietnamu a dále ty vietnamské svátky a tradice, které Vietnamci udržují zde v Čechách. V neposlední řadě práce obsahuje teorii svátků a tradic v procesu integrace. V teoretické části své práce budu vycházet především z knih Jiřího Kocourka, Pavla Barši, Petry Müllerové, Emila Durkheima a z prací Iva Vasiljeva, Amitaie Etzioniho. Dále budu využívat odborných internetových zdrojů pojednávajících o této problematice, především budu vycházet ze zpráv Ministerstva vnitra České republiky.

Konkrétní vnímání a přijímání českých svátků a tradic vietnamskou menšinou a zároveň míru ponechání si vlastních zvyklostí budu zkoumat v praktické části práce. Pomocí osobních rozhovorů, či e-mailové korespondence zjistím nejprve názor na tuto problematiku od odborníků na vietnamskou menšinu a její kulturu.

V první řadě rozhovor provedu se studentkou oboru vietnamistika Veronikou Pospíšilovou, která během svých studií Vietnam několikrát navštívila, tudíž se může podělit o spoustu zkušeností ze života Vietnamců v jejich rodné zemi a porovnat způsoby udržování jejich svátků a tradic ve Vietnamu a zde v Čechách.

Pan Lubor Pham se zase aktivně podílí na akcích, které seznamují vietnamskou menšinu s tradičními svátky české majority a naopak. Dle mého, je velmi zajímavé a přínosné pro obě strany se jich účastnit. V neposlední řadě rozhovor provedu s odborníkem na slovo vzatým vietnamistou Ivo Vasiljevem, díky němuž se jistě dozvím spoustu informací o této problematice, kterých se jinde nedopátrám. Dále se v praktické části zaměřím na rozhovory přímo s vietnamskými obyvateli Vyššího Brodu a budu mít možnost proniknout co nejlíže jejich chápání kulturní identity.

2 Metodologie

V mé práci budu vycházet z primární literatury, především ze zpráv Ministerstva vnitra České republiky. Využívat budu i MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III a Usnesení vlády České republiky č. 60 ze dne 22. ledna 2014 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců-Společné soužití v roce 2014.

Dále budu čerpat informace ze sekundární literatury. Například z knih Pavla Barši, Dušana Drbohlava, Jiřího Kocourka, Iva Vasiljeva, Amitaie Etzioniho a Emila Durkheima.

Při sběru dat použiji metodu kvalitativního výzkumu, konkrétně individuální hloubkový rozhovor. Očekávám, že mi tento rozhovor umožní se detailněji přiblížit zkoumanému problému. Podle Dismana je „posláním kvalitativního výzkumu porozumění lidem v sociální situaci.“ Zvolila jsem si konkrétně polostrukturovaný rozhovor. Tento typ rozhovoru je nejrozšířenější podobou metody interview. Nejprve si vytvořím určité schéma, které představují okruhy otázek pokládaných při rozhovoru. Nebudu ovšem vázaná pevnou strukturou otázek, ale jejich pořadí je možné měnit dle situace, nebo také lze přidat k základním otázkám otázky doplňující i témata nová. Záleží jen na tazateli, zda je považuje relevantní ke zvolenému tématu. Respondentů bude celkem sedm, tři odborníci na vietnamskou problematiku a čtyři studentky vietnamského původu.

3 Integrace

3.1 Vymezení pojmu

Integrace je jedno z nejčastěji skloňovaných slov v sociálních vědách a je zřejmé, že tento pojem má mnoho různých významů a je použit v mnoha různých souvislostech: od klasických textů Karla Marxe, přes příspěvky Ferdinanda Tönniese, Herberta Spencera, Émile Durkheima a Talcotta Parsonse až k moderním klasickým autorům Jürgenovi Habermasovi či Anthony Giddensovi. V současné době je v této souvislosti nepřehledné množství konceptů, které jsou analyzovány ve vědecké literatuře, zahrnující pojmy jako: asimilace, začlenění, akulturace, zařazení. Ve svém nejširším vymezení se integrace zabývá tím, jak socializace prostřednictvím norem a očekávání, přispívá k vytvoření sociální soudržnosti a společenské stability.¹ Integrace tedy zahrnuje učení se a přizpůsobení se hodnotám daným určitou společností. Jedná se o procesy, které vážou jedince ke společnosti kulturně, ekonomicky a společensky.

Podle Suzanne Audrey lze integraci definovat jako interakci mezi nově příchozími a stávající populací, jejichž prostřednictvím jsou aspekty kultury přijímány a sdíleny.

Na základě příspěvků různých autorů je sociální integrace chápána jako postupný proces, jehož prostřednictvím se jednotlivci a skupiny stali aktivními účastníky občanského, ekonomického, politického a společenského života hostitelské země.² Tato definice dle mého názoru nejlépe vystihuje pojem integrace.

3.2 Členění integrace

Průběh adaptace cizinců na nové prostředí je ovlivněn mnoha faktory. Velký vliv má jejich vlastní psychická zdatnost, blízkost jejich vlastní kultury a majoritní kultury dané země. Důležitou roli hraje imigrační politika cílové země a tolerance jejich obyvatel k cizincům a imigrantům.

Barša ve své knize uvádí 4 modely imigrační a národnostně menšinové politiky.

¹ BROCHMANN, G. 'Citizenship of multicultural states: Power and legitimacy', in Brochmann, G. (ed.), *The Multicultural Challenge*, 1-11. s. 4. Oxford: Elsevier.2003

² SARDINHA, J. *Immigrant Associations, Integration and Identity: Angolan, Brazilian and Eastern European Communities in Portugal*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009. s. 32. ISBN 978 90 8964 036 9.

1. Koncept asimilace: představuje naprosté začlenění minority do majoritní společnosti státu. Imigrant zde výměnou za státní občanství ztratí své specifické kulturní a sociální rysy a především rodný jazyk. Nejblíže k tomuto modelu má imigrační politika Francie.

2. Diferencovaná inkorporace (tzv. diskriminační model): imigranti jsou zde začlenění jen do jedné sféry společenského života a není jim umožněno vstoupit do jiné. Cizinci jsou poté znevýhodněni jak v oblasti ekonomiky, tak i v oblasti sociálního života. Tento model dnes víceméně přetrvává v Rakousku, Švýcarsku nebo Německu. Například pokud se v Německu tureckým občanům trvale žijícím a pracujícím narodí dítě, nemá automaticky nárok na německé občanství. Je to tak dáno historicky, kdy v případě „hostujících dělníků“ (Gastarbeiter) byla odmítána jejich kulturní a občansko-politická integrace, protože se předpokládalo, že se vrátí zpět do své vlasti. Z tohoto důvodu podporoval stát jejich kulturu (stavění mešit apod.), „nikoliv v zájmu vzniku multikulturní společnosti, ale pro usnadnění návratu imigrantů domů a ochranu německé kulturní homogenity.“³

3. Multikulturalismus (pluralitní model): v tomto ideálním modelu jsou imigrantům ponechána jejich specifika, ale zároveň jsou začlenění do majoritní společnosti, jsou jim dána stejná práva ve všech společenských sférách. Společnost se stává homogenní. Tento model spatřujeme v Kanadě nebo Austrálii.

4. Od multikulturality k individuální integraci: „*Skutečný problém již neleží v konfliktu moderní kultury evropských národů s tradiční kulturou přistěhovalců, ale v konfliktu liberálních institucí Evropanů s náboženskými fundamentalistickými ideologiemi, šířícími se zvláště, byť ne výlučně, mezi přistěhovalci.*“⁴ Např. Velká Británie, Holandsko

Je třeba zmínit fakt, že imigrační a národnostně menšinové politiky se v uvedených státech vyvíjejí, nezůstávají konstantní.

Dále Barša ve své knize uvádí tříúrovňové členění integrace. Tyto úrovně jsou: kulturní integrace, sociálně-ekonomická integrace a občansko-politická integrace.

³ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. s. 11-12 ISBN 80-85959-47-X.

⁴ BARŠA, P., BARŠOVÁ, A. Od multikulturalismu k občanské integraci. Změny v západoevropských politikách integrace přistěhovalců. In. *Sociální studia*. FSS MU. Brno, 1/2005. s. 49. ISSN 1214-813X

Další rozvedení těchto úrovní vidíme v následující tabulce.

Tabulka 1.: Tříúrovňová typologie integrace (dle Antonyho Birche):

Tříúrovňová typologie integrace	
Integrace kulturní	Asimilace
	Tavící tyglík
	Kulturní pluralismus
	Multikulturalismus
Záporná alternativa	Kulturní segregace
Integrace sociálně-ekonomická	Úplná (asimilace)
	Částečná
Záporná alternativa	Ekonomická segregace
Integrace občansko-politická	Asimilace
	Akomodace (neformální/formalizovaná)
Záporné alternativy	Kontrola většinou (politická segregace)
	Etnicko-kulturní konflikt

Zdroj: BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. str. 240. ISBN 80-85959-47-X.

„Birch rozděluje menšinová práva do dvou základních kategorií – na práva zajišťující občanskou rovnost a rovnost příležitostí a práva ochraňující kulturní identitu. První se tedy týkají občansko-politické a sociálně-ekonomické integrace, druhá integrace kulturní.“⁵

V rovině kulturní Barša dále odlišuje asimilaci, tavící tyglík a kulturní pluralismus. Tuto trojici doplňuje o multikulturalismus jako silnější variantu pluralismu. Tyto formy si stručně charakterizujeme:

⁵ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. str. 241. ISBN 80-85959-47-X.

Asimilační integrace: Menšina opustí své zvyky a hodnoty a zcela splyne s většinovou společností.

Tavicí tyglík: Menšina splyne s celkem, ale zároveň ho obohatí některými svými zvyklostmi a hodnotami.

Kulturní pluralismus: Menšina si zachovává svou kulturní odlišnost, ale ekonomicky a politicky je pevně vsazena do většinové společnosti.

Multikulturalismus: „Ten pak tuto kulturně-skupinovou mnohost povyšuje na žádoucí a politicky prosazovaný konstitutivní rys dané společnosti.“⁶

V rovině sociálně-ekonomické, která se týká rozmístění etnicko-kulturních skupin v základních sociálních pozicích dané společnosti, rozlišuje integraci úplnou a částečnou.

Integrace úplná nastává v případě, že nelze zjistit korelaci mezi etnicko-kulturním původem a sociálně-ekonomickým postavením. O částečné integraci hovoříme tehdy, když mají členové určitých skupin významně horší šance hospodářského úspěchu než příslušníci jiných skupin. V případě ekonomické segregace nemají příslušníci menšin žádné zastoupení (pokud ano, tak velmi malé) ve vyšších sociálních a příjmových kategoriích.

Ve fázi občansko-politické integrace interpretuje asimilaci jako stav, kdy etnická příslušnost nemá žádný vliv na úspěch v soutěži demokratické reprezentace nebo šanci získat zaměstnání ve státní správě. V případě akomodace se politické strany, orgány státní správy, obce, parlamenty a vlády snaží předejít občansko-politické segregaci menšin tím, že její příslušníky zapojují do různých částí občansko-politického života.

Asimilační a akomodační formu Birch doplňuje o dvě záporné alternativy. Tou první je politická kontrola menšiny většinou (majority control). Druhou je etnicko-kulturní konflikt. Ten se může vyvinout právě z politické a sociálně-ekonomické segregace.

⁶ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. str. 231. ISBN 80-85959-47-X.

„Násilnému konfliktu obvykle předchází odcizení obou stran, při němž se díky absenci politické asimilace a akomodace cítí menšinové skupiny politicky, ekonomicky a kulturně vyloučeny a diskriminovány, a v důsledku toho mají jejich představitelé a organizace malou vůli k vyjednávání a kompromisu.“⁷

Model asimilace byl ve 20. a 30. letech prezentován reprezentanty tzv. Chicagské školy. Ta říká, že imigrant se v nové zemi adaptuje přirozeně, což po čase nevyhnutelně končí splynutím, „rozpuštěním se“ v majoritní společnosti.

Dušan Drbohlav ve své teorii přichází s pojmy tavicího se kotle (melting pot), minorita si zde ponechává národotvornou roli. Dále s konceptem tzv. „salátové mísy“, kdy majorita s menšinou mezi sebou vzájemně komunikují. Jako ideální model uvádí strukturální integraci, ta zahrnuje všeobecnou rovnoprávnost imigrantů s majoritní populací.

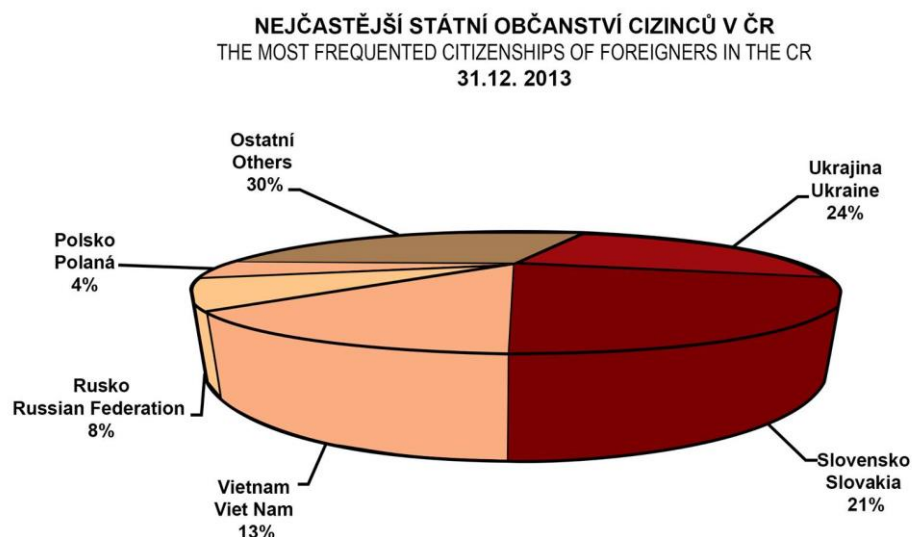
3.3 Cíle integrační politiky dle Usnesení vlády ČR z roku 2014

Integrace je oboustranný proces, na kterém se podílejí jak cizinci, tak majoritní společnost. Každé integrační opatření si klade za cíl jak potřeby občanů České republiky, tak cizinců a podporuje jejich úspěšné začlenění a propojení s aspekty sociálního života přijímané země. Cílem integrace je dosáhnout nekonfliktního a oboustranně uspokojivého společného soužití, vzájemného poznání a porozumění mezi cizinci i společností, ve které žijí, umožnit cizincům, aby byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice. Záměrem všech aktivit integrační politiky je předcházet vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců.

Základní cílová skupina integrace cizinců jsou občané třetích zemí (tj. zemí mimo země EU) pobývajících legálně na území ČR. Početně nejvýznamnější skupiny cizinců ze třetích zemí se dlouhodobě nemění.

⁷ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. str. 239. ISBN 80-85959-47-X.

Mezi nejvíce početně zastoupené státní příslušníky třetích zemí patří občané Ukrajiny (104 388), Vietnamu (56 666) a Ruské federace (34 685).⁸ Tyto 3 státní příslušnosti tvoří více než 3/4 osob, které jsou cílovou skupinou integrace.

Zdroj: Cizinci v České Republice. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-04-25]. ISBN 978-80-250-2582-6. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20556725/29002714.pdf/2c818bc3-ce36-48b1-b3ff-054c441124bb?version=1.0>

V ČR byla v roce 2000 přijata „Koncepce integrace cizinců na území České republiky“, která je každoročně aktualizována a přikládána vládě ke schválení.⁹

Dle usnesení vlády o integraci cizinců ze dne 22. 1. 2014 je na území České republiky stále patrný dopad ekonomické krize, která v letech 2008 – 2010 přerušila trend růstu počtu cizinců legálně pobývajících na území ČR.

⁸ Počet cizinců v ČR. *Český statistický úřad* [online]. 1. 4. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_2014.pdf/3b585b83-c8a2-4794-8090-404c35212019?version=1.0

⁹ VAVREČKOVÁ, J., BAŠTÝŘ, I. *Metodika sledování a hodnocení integrace cizinců z třetích zemí v České republice*. Praha: VÚPSV, 2010. s. 8. ISBN 807416070X

Politika integrace cizinců, která je zacílena na občany třetích zemí, reagovala na tyto změny v migrační situaci a nově se soustředila na systematické sledování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice. Česká republika má pro občany třetích zemí omezené pracovní uplatnění na trhu práce, tudíž stále klesají počty osob pobývajících v ČR přechodně.

Cílem Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2014 je navrhnout konkrétní opatření, kterými příslušné rezorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu roku 2014 podpoří úspěšnou integraci cizinců v České republice.

3.3.1 Priority integrace cizinců¹⁰

Mezi priority úspěšné integrace cizinců patří čtyři klíčové oblasti – znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy mezi komunitami.

a) Znalost českého jazyka, která je nezbytnou součástí pro začlenění do společnosti a rozvíjení vzájemných vztahů mezi cizinci a většinovou společností.

Mezi návrhy opatření MŠMT v této oblasti patří především zajištění podpory výuky českého jazyka na základních školách s umožněním využití asistentů pedagoga pro žáky cizince a další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání a výchovy žáků – cizinců.

Pro dospělé cizince je cílem integrační politiky co nejširší dostupnost kurzů českého jazyka, neboť znalost českého jazyka (na úrovni A1) je nezbytně nutná pro získání trvalého pobytu v ČR. Tyto kurzy budou poskytovány v rámci regionálních Center na podporu integrace cizinců (např. v rámci projektů místních samospráv, nestátních neziskových organizací, škol atp.). Zkoušku v ceně 1500 Kč na základě poukazu, který vydává Ministerstvo vnitra, hradí stát.¹¹

¹⁰ ČESKO. *Usnesení vlády České republiky č. 60 ze dne 22. ledna 2014 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců-Společné soužití v roce 2014* [online]. [cit. 2015-03-03].

Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/19017/Postup.pdf>

¹¹Čeština pro cizince. *Trvalý pobyt* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ

b) Ekonomická a sociální soběstačnost

Opatření by zde měla směřovat k podpoře přístupů cizinců na trh práce a jejich schopnosti na trhu práce setrvat. Důležité je také zajistit ochranu cizinců před diskriminací a zneužíváním. Průběžně také monitorovat vývoj situace a postavení cizinců v jednotlivých lokalitách s cílem rychle a efektivně řešit případné vznikající problémy. Mezi další aspekty také patří průběžné zvyšování informovanosti zaměstnavatelů o podmínkách zaměstnávání cizinců.

c) Orientace cizince ve společnosti – informovanost cizinců

Pro včasnou integraci cizinců do společnosti je nezbytné pomoci jim orientovat se v hostitelské zemi, seznámit je s jejími zvyklostmi, právním řádem, politickým uspořádáním, systémem institucí a úřadů a celkově s hodnotami danými společností. Tato orientace by měla být zajišťována především pomocí integračních kurzů. Pro tyto účely chce Ministerstvo vnitra zajistit odbornou přípravu a vzdělávání lektorů a tlumočnicků, kteří by cizincům asistovali i při vyřizování pobytových náležitostí na pracovišti.

d) Vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti

Velmi důležité je zabránit izolaci či sociálnímu vyloučení cizinců a z toho plynoucích konfliktů. Navození vzájemných kontaktů a rozvíjení společného dialogu je proto nezbytnou součástí úspěšné integrace, neboť ta je oboustranným procesem. Na druhé straně je potřebné odstranit xenofobii a pracovat na otevřenosti společnosti a aktivitách podporujících jak cizince, tak majoritu. Je nezbytné do těchto aktivit zapojovat také další subjekty (školy, občanská a rodinná centra, kulturní či sportovní kluby a další občanské aktivity). Nezbytné je také finančně podpořit projekty, jejichž součástí jsou opatření k integraci cizinců, zejména žen a dětí a umožnění jejich účasti na integračních aktivitách jako například: aktivity mateřských a rodinných center, informační semináře a přednášky. Prostřednictvím mediální prezentace podporovat realistické a vyvážené zobrazení postavení cizinců v ČR.

Integrace probíhá především v rámci kontaktů cizince s většinovou společností, je proto nutné ji podporovat a posilovat na regionální a lokální úrovni a snažit se o rozvoj občanské společnosti.

V rámci krajů jsou důležitým nástrojem integrace cizinců regionální Centra na podporu integrace cizinců, které se snaží o úspěšné začleňování cizinců a jejich nekonfliktní soužití s většinovými obyvateli kraje. Na lokální úrovni se osvědčují komplexní projekty obcí.

Mezi další opatření týkající se integrace cizinců, která přispívají k efektivní a komplexní integrační politice ČR, patří zejména:

Zvyšování informovanosti cizinců pomocí průběžné aktualizace informačních materiálů pro cizince a jejich překlad do jazyků cizincům srozumitelných. Důležité je, aby byly na internetových stránkách zastupitelských úřadů ČR zveřejňovány aktuální informace, mimo jiné také změny týkající se legislativy – zákony, předpisy či vyhlášky.

Prohlubování odborných kompetencí pomocí průběžného zajišťování vzdělávacích seminářů pro odborné pracovníky regionálních Center na podporu integrace cizinců a partnerské organizace Center a pro pracovníky nevládních neziskových organizací poskytujících cizincům asistenci a sociálně-právní poradenství.

Jasně definování nastavení systému zdravotní péče pro cizince, zajištění překladů povinných formulářů pro léčebnou péči do jazyků srozumitelných pro cizince.

Do usnesení vlády o integraci cizinců ze dne 22. 1. 2014 je v Koncepti integrace cizinců zapojena řada rezortů a každé z ministerstev je odpovědné za realizaci politiky integrace v rámci svého sektoru. Je nezbytné dbát na koordinaci a komunikaci v rámci ministerstev a zajistit vzájemnou informovanost a provázanost činností.

Každý rezort rovněž dostane určité finanční prostředky na integraci cizinců, pro rok 2014 byla částka ze státního rozpočtu na podporu integrace cizinců stanovena ve výši 25 000 tis. Kč. Nejvíce finančních prostředků obdrželo Ministerstvo vnitra a to 19 520 tis. Kč.¹²

¹² ČESKO. *Usnesení vlády České republiky č. 60 ze dne 22. ledna 2014 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepti integrace cizinců - Společné soužití v roce 2014.*, str. 15. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/19017/Postup.pdf>

3.3.2 Problematika integrace

Migranti, kteří se rozhodnout natrvalo usadit v dané cílové zemi, čeká složitý proces adaptace. Adaptace na nové podmínky v majoritní společnosti má mnoho, často velmi rozdílných podob a je podmíněna mnoha faktory. Adaptace je samozřejmě ovlivněna jednak samotnými migranty, ale též zejména imigrační politikou země a přístupem její majoritní populace k imigrantům.¹³

Stagnace integrace na území České republiky proběhla v letech 2008 – 2009 a to zejména díky hospodářské krizi. Ta přinesla jak výrazné omezení možností pracovního uplatnění, tak zejména vyvstaly některé problémy spojené s migrací a integrací cizinců. Na tyto změny reagovala politika integrace tím, že výrazně posílila opatření vedoucí ke zvýšení efektivity integračních opatření, která byla adresována jednak cizincům žijícím legálně na našem území déle než jeden rok, tak i nově příchozím cizincům ze třetích zemí. Došlo k částečnému zlepšení postavení cizinců i vzájemných vztahů s majoritní společností, ale stále zde zůstává řada problémů.

Česká republika se dle výzkumné studie Migrant Integration Policy Index z roku 2011¹⁴ umístila mezi 27 členskými zeměmi EU na 17. místě, tudíž stále zaostává v úspěšné integraci cizinců za evropským průměrem a neumožňuje cizincům plné začlenění do společnosti. MIPEX se týká šesti oblastí integrační politiky, které jsou pro imigranty důležité na cestě k občanství – přístup na trh práce, spojování rodin, přístup k trvalému pobytu, politická participace, přístup k občanství, antidiskriminační legislativa. Situace v oblasti účasti cizinců na politickém dění v České republice je druhá nejhorší ze všech 31 zemí ve studii MIPEX.

Částečné zlepšení české integrační politiky oproti poslední studii a to konkrétně o čtyři body na stupnici MIPEX je díky Antidiskriminačnímu zákonu z roku 2009.

Přijetím tohoto zákona se všichni lidé legálně pobývající v České republice jako poslední v Evropě dočkali samostatných antidiskriminačních opatření zakotvených v evropském právu.

¹³ DRBOHLAV, Dušan. *Mezinárodní migrace obyvatelstva - pohyb i pobyt: (Alenky v kraji divů)*.

Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf

¹⁴ Migrant Integration Policy Index (MIPEX) je příručka a plně interaktivní nástroj k posouzení, srovnávání a zlepšování integrační politiky. Hodnotí integrační politiky 31 zemí v Evropě a severní Americe. Verze z roku 2011 je v současné době (k 25. 4. 2015) pro ČR nejaktuálnější.

Obyvatelé České republiky i přesto patří v Evropě k nejméně chráněným, protože zákonodárci k legislativě přistoupili metodou minimálních standardů. Mimo pracoviště a přípravu na zaměstnání se stále toleruje náboženská diskriminace.¹⁵

a) Trvalý pobyt

Pro získání trvalého pobytu, který je českým státem chápán jako nejvyšší možný statut cizince před získáním občanství, je dle zákona o státním občanství ČR (186/2013 Sb.) nutný minimálně pětiletý nepřetržitý pobyt na území ČR¹⁶, znalost českého jazyka, bezúhonnost, dostatek finančních prostředků pro život a doložení řady dalších dokumentů. Ministerstvo má poté 120 dní na to, aby rozhodlo o přijetí či zamítnutí žádosti. K zamítnutí žádosti může dle paragrafu 75 Zákona o pobytu cizinců¹⁷ dojít, jestliže například cizinec předloží padělané či pozměněné náležitosti, nebo je cizinec evidován v evidenci nežádoucích osob. Česko patří v EU k zemím, které udělují občanství nejméně. Po uplynutí pěti let různé kategorie přistěhovalců získávají stejné společenské a ekonomické příležitosti jako státní příslušníci, podobně jako ve většině evropských zemi.

Vláda zavedla jazykový test pro žadatele o trvalý pobyt a podobný trend vidíme i v dalších evropských zemích. Test je na dosažitelné úrovni (A1). Testy zdarma pořádají oprávněné školy a je možné se na ně bezplatně připravit v kurzech (především těch dotovaných státem).

S otázkou dlouhodobého/trvalého pobytu také úzce souvisí problematika slučování rodin, ve které se ČR drží o něco nad evropským průměrem. Jakmile přistěhovalci získají nárok podat si žádost, rodina obdrží roční obnovitelné povolení a rovnoprávný přístup ke vzdělání a zaměstnání.

¹⁵ MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III. In: HUDDLESTON ET AL, Thomas. *Migrant Integration Policy Index* [online]. Brusel: British Council a Migration Policy Group, 2011 [cit. 2015-03-07]. Dostupné

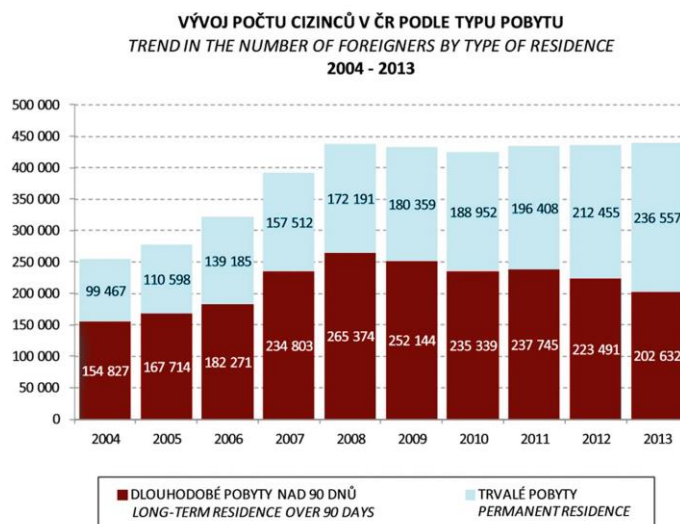
z:http://www.mipex.eu/sites/default/files/downloads/ceska_republika_abridged_migrant_integration_policy_index_mipexiii_2011_bybcczechrepublic_cz.pdf

¹⁶ Nepřetržitým pobytem je myšleno, že jednotlivá období nepřítomnosti cizince nepřesáhnou 6 po sobě jdoucích měsíců a součet jednotlivých období nepřesáhne 10 měsíců.

¹⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

In: www.mvcr.cz. 24. 6. 2014

O tento status může ale lehce přijít, například proto, že ručitel rodiny přijde o zaměstnání. Získání samostatného povolení pro rodinné příslušníky je velmi náročný a zdoluhavý proces, ale je to možné.

Zdroj: Cizinci V České Republice. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-04-25]. ISBN 978-80-250-2582-6. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20556725/29002714.pdf/2c818bc3-ce36-48b1-b3ff-054c441124bb?version=1.0>

b) Účast na politickém dění

Cizinci mohou zůstat i desítky let vyloučeni z účasti na politickém životě. Volit a být voleni mohou pouze cizinci ze zemí EU v evropských a komunálních volbách, díky přijetí dvou směrnic Rady Českou republikou. Cizinci z tzv. třetích zemí tak nemají aktivní ani pasivní volební právo na žádné úrovni a nemají ani možnost stát se členy politických stran. „*Přístup českých úřadů poněkud netradiční, zákon totiž říká, že „právo volit (do zastupitelstva obce) má státní občan jiného státu, který (...) je v den voleb (...) přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva“ Žádná taková smlouva však přijata nebyla a ani se nepřipravuje.*“¹⁸ ČR ovšem byla hybnou silou pro přijetí rezoluce k politické participaci schválené dne 26. 9. 2013 radou OSN. V ní potvrzuje to, že každý občan má právo volit a být volen ve všeobecných a rovných volbách, bez diskriminace, a to ať už zákonné či faktické.

¹⁸ROZUMEK, M., PRSKAVEC L. Cizinci ve veřejném životě — participace nebo státní integrace? In. *Migrace online*. [online]. 9. 5. 2014 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/cizinci-ve-verejnem-zivote-participace-nebo-statni-integrace>

Vyzývá státy, aby odstranily překážky bránící všem skupinám společnosti, včetně např. žen či menšin, podílet se na rozhodování o věcech veřejných.¹⁹

Bohužel praxe je jiná a my cizincům právo rozhodovat o věcech veřejných nepřiznáváme.

Cizinci by dle mého názoru měli být především co nejvíce integrováni v místě svého bydliště, a tudíž by měli mít stejné právo jako jejich spoluobčané rozhodovat o tom, jak bude jejich obec či město v následujících letech fungovat.

c) Mobilita pracovního trhu

Dle nejhoršího scénáře MIPEX přistěhovalec musí čekat pět let, než dosáhne stejných práv na práci a vzdělání jako občané země. I přes to je ale u mnoha pracovních možností vyloučen. Musí si hledat práci svépomocí a často u zaměstnavatelů nejsou uznány jeho zahraniční kvalifikace, tudíž je často nucen přijmout podřadnou práci za minimální mzdu. Často není cizincům poskytován další výcvik či možnost prohloubení pracovního vzdělání. Ukazuje se, že v oblasti mobility pracovního trhu se Česká republika stává závislou na lidech migrujících za prací. Řada cizinců z třetích zemí je pro zaměstnavatele zdrojem levné a flexibilní pracovní síly. Cizinci jsou pro zaměstnavatele také často jen řešením aktuálního nedostatku pracovních sil. Pro cizince to ovšem znamená snížení jistoty zaměstnání a mnoho dalších nevýhod, např. pracovní poměr není založen písemnou smlouvou, není nárok na dovolenou či jiné zaměstnanecké výhody, zaměstnavatel neplatí odvody na sociální a zdravotní pojištění aj. Stále je zde ovšem přístup na trh lepší, než ve většině střeoevropských zemí.²⁰

¹⁹ČESKO. Ministerstvo zahraničních věcí. *Rada OSN pro lidská práva: Česká rezoluce k politické participaci přijata konsensem* [online]. 26. 9. 2013 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2013/x2013_09_26_rada_osn_pro_lidska_prava_ceska_rezoluce_k_politicke_participaci.html

²⁰ MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III. In: HUDDLESTON ET AL, Thomas. *Migrant Integration Policy Index* [online]. Brusel: British Council a Migration Policy Group, 2011 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z:

http://www.mipex.eu/sites/default/files/downloads/ceska_republika_abridged_migrant_integration_policy_index_mipexiii_2011_bycczechrepublic_cz.pdf

d) Vzdělání

U některých cizinců je znalost češtiny na velmi nízké úrovni, přestože jsou kurzy češtiny poskytovány jak Centry na podporu integrace cizinců, tak i řadou nevládních organizací, často je zde problém týkající se nedostatku kvalitně vyškolených lektorů, nízká informovanost o nabídce kurzů a omezená kontinuita kurzů.

Dalším omezením je také to, že bezplatná výuka češtiny je v rámci základního vzdělávání zajištěna pouze dětem ze zemí EU, ne už žákům – cizincům z třetích zemí. Neznalost češtiny především u starších žáků je po příjezdu do České republiky velkým problémem a tato enormní jazyková bariéra vyžaduje mimořádně velké úsilí jak ze strany žáka- cizince, tak i ze strany učitelů. Podle českých zákonů by měly být jazykové kurzy postaveny na potřebách žáků, vyučovány profesionály a pravidelně hodnoceny. Od škol se požaduje, aby vyučovaly multikulturně a zároveň by měli mít žáci přístup k rodnému jazyku a kultuře.

Migranti proudící do České republiky mají často minimální znalost podmínek života v ČR a i přes to, že v posledních letech byla zpracována řada informačních publikací vydávaných v několika jazykových verzích, je nedostatečná informovanost cizinců i nadále vážným problémem. Ve velké míře totiž nedokážou přesně pochopit obsah sdělení a často k nedorozumění přispívá i odlišná zkušenost z rodné země. Mnohým tímto nedorozuměním by mohlo předejít využití tlumočení. Problémem ovšem je nízká kvalita tlumočení, díky nedostatku kvalifikovaných tlumočnicků i díky velké finanční nákladnosti.

Velkým problémem také stále zůstává přístup cizinců ke zdravotní péči. Ti cizinci, kteří nemají trvalý pobyt na území ČR nebo nejsou v zaměstnaneckém poměru u domácí organizace, nemají nárok na veřejné zdravotní pojištění a jsou odkázáni na komerční pojištění. Z pohledu cizince to znamená několik komplikací. Setkávají se s neochotou některých pojišťoven, ale především komerční pojištění představuje pro cizince velkou finanční zátěž. Celkově je zde opět jazyková bariéra a opět nízká informovanost o nárocích plynoucích z konkrétního pojištění a o systému zdravotní péče v České republice.

e) Ochrana proti diskriminaci

Podle demografů se republika bez přistěhovalců neobejde, začne vymírat. Do budoucna může být ohrožena i nedostatkem pracovních sil.²¹ Z tohoto zjištění je tedy více než zřejmé, že problematika sociální integrace nabývá na významu jak pro přistěhovalce, tak pro majoritní společnost a je pro ni klíčová. Nezdá se ovšem, že by se česká veřejnost touto problematikou příliš zajímala. Podle průzkumu CVVM z 3/2014 se více než polovina českých občanů domnívá, že cizinců v naší zemi žije příliš mnoho. A osmdesát procent je přesvědčeno, že by ČR měla cizincům pobyt umožňovat jen za speciálních podmínek.

Zde je v České legislativě patrné zlepšení. Poté co v roce 2008 prezident vetoval návrh antidiskriminačního zákona, protože se až příliš zabýval otázkami, které jsou již ošetřeny v existujících ústavních opatřeních, byl v roce 2009 vládou schválen návrh Antidiskriminačního zákona (Zákon č. 198/2009 Sb.). Přijetím tohoto zákona se konečně všichni lidé pobývající legálně na území republiky dočkali samostatných antidiskriminačních opatření zakotvených v evropském právu. Ve všech důležitých oblastech života jsou nyní chráněni proti nerovnému zacházení.²²

Bohužel obyvatelé ČR i přes to stále patří v Evropě k nejméně chráněným. Mohou se sice obrátit na Veřejného ochránce práv, ale tento úřad nemůže vydávat závazná rozhodnutí, nemá právní statut a nemůže provádět vlastní šetření.

Česká justice by proto měla tuto problematiku řešit alespoň tím, že bude postupně předkládat k tomuto zákonu zlepšovací návrhy. Příklad bychom si mohli vzít ze zemí jako je Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko, ve kterých můžeme nalézt jedny z nejdůležitějších antidiskriminačních zákonů ve střední Evropě. V těchto zemích jsou dnes právníci a účastníci procesu lépe vyškoleni.

²¹ Imigranty ne. Česko dává občanství nejméně z EU. *Zprávy E15*[online]. 27.1.2014 19:11 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/imigranty-ne-cesko-dava-cizincum-obcanstvi-nejmene-z-eu-1056129>

²² Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru-hlava I, paragraf 2., bod. 3)

Dále zde jsou silné, nezávislé a aktivní orgány, které prosazují rovné zacházení, například bulharská Komise pro ochranu proti diskriminaci, maďarský Úřad pro rovné příležitosti a Národní rada pro boj s diskriminací v Rumunsku.

3.4 Integrace vietnamské menšiny v Jihočeském kraji

Dle sociální pracovnice Terezy Čudové z Centra na podporu integrace cizinců v oblasti Jihočeského kraje svátky a tradice integraci přispívají, ale minimálně. Proces integrace v Jihočeském kraji je z hlediska úspěšnosti nejvíce zaznamenán v Písku nebo Táboře, kde se vietnamská menšina o integrační proces zajímá mnohem více, než například v Českých Budějovicích. Zde se Vietnamci, dle názoru p. Čudové, o integrace moc nesnaží. Paní Čudová také uvedla, že se Vietnamci v Jihočeském kraji drží spíše své kultury. Vlastní tradice dodržuje zejména první generace vietnamských přistěhovalců. Další generace akceptují i naše svátky, ale protože o Vietnamcích je známo, že jako rodina drží při sobě, slaví svátky podle své kultury i mladší generace. Centrum na podporu integrace cizinců pořádá řadu workshopů na určité téma (např. Velikonoce, Vánoce, podzimní tvoření), nejlépe se zde osvědčil workshop na téma Vánoce. Tudíž se lze domnívat, že nejlépe úspěšnou integraci posilují právě Vánoce.

Co se týče odlišností v kultuře majoritní a menšinové společnosti, tak záleží právě na procesu integrace, v jakém se daný člověk nachází, je to hodně individuální.²³

4 Stručná historie Vietnamu

Vietnam má velmi dlouhou a pestrou historii. První osídlení se klade do oblasti Rudé řeky, kde v období paleolitu žili obyvatelé typu Homo Sapiens. Neolitická revoluce, během níž došlo k přechodu od sběračství k zemědělství, k pěstování plodin a domestikaci zvířat, proběhla kolem roku 3000 př. n. l. Nejvýznamnější kulturu toho období představuje podle současných nálezů kultura Phung Nguyen. Lidé v této době již nežili v jeskyních, ale stavěli si tzv. kolové stavby, dřevěné a bambusové domy na kůlech. Přibližně v období 1. tisíciletí př. n. l. se v údolích kolem Rudé řeky a řeky Ma utváří vyspělejší kultury, jakou byla například kultura Dong Son. Tato kultura se vyznačovala výrobou bronzových zemědělských pracovních nástrojů, zbraní, nádob a drobných soch.

²³ Tereza Čudová, DiS. je sociální pracovník Centra na podporu integrace cizinců - Jihočeský kraj
Kněžskodvorská 2296 , 370 04 České Budějovice, 11. 2. 2015

První vietnamské království se nazývalo Van Lang (Van Tan, doslova Země tetovaných lidí), kterému vládli mytičtí králové: každý panoval více než 100 let.²⁴

Vietnam byl po většinu svého vývoje pod nadvládou jiného státu. Od 1. do 6. století př. n. l. byl Vietnam ve sféře indického kulturního vlivu. Nejjižnější část Vietnamu byla součástí státu zvaného Fu-nan (viet. Phu Nam). Ve středním Vietnamu vznikl ve 2. století př. n. l. stát zvaný Čampa (vietn. Chiem Thanh)²⁵. Oblast severního Vietnamu byla od 2. stol. př. n. l. pod čínským vlivem. Stále více se snažila nad obyvatelstvem uplatňovat politiku „sinizace“ tj. prosazování čínských kulturních vzorů.²⁶ Společenský život se začal řídit konfuciánskou etikou, na domácí oltáře a do místních svatyn přibyla čínská božstva. Obyvatelé na toto jednání reagovali řadou povstání. Známou vzpouru, která započala v roce 40 n. l., vedly sestry Trung. Jejich krátkou, asi tříletou vládu ukončil zkušený čínský generál Ma Juan. Číňané poté vládli severnímu Vietnamu až do 10. století. Během této doby se začalo s budováním hrází a zavlažovacích systémů, což vedlo k posílení pěstování rýže a jiných plodin.

V roce 938 Vietnamci využili dočasného oslabení Čínské říše po pádu dynastie Tchang, získali nezávislost a založili nový samostatný stát.²⁷

Ve 13. století Vietnam úspěšně odolával nájezdům Mongolů, kteří do Vietnamu vpadli celkem třikrát. Na počátku 15. století se opět Čína snažila získat kontrolu nad severním Vietnamem. Opětovnou čínskou nadvládou ukončilo povstání v roce 1428. Počátkem 16. století dorazili k vietnamským břehům první portugalské námořníci, kteří zde během následujících desetiletí vytvořili obchodní kolonii. Nedlouho po nich do země přišli dominikánské mniši a začali tu šířit křesťanství, které ve Vietnamu mělo daleko silnější vliv než v kterékoliv jiné asijské zemi.

Na konci 19. století se Vietnam stal francouzskou kolonií. Francouzský prezident vyhlásil roku 1887 založení Indočínské unie, kterou tvořil Vietnam s Kambodžou.

²⁴ MÜLLEROVÁ, Petra. *Vietnam - stručná historie státu*. Praha: Libri, 2004. s. 10. ISBN 80-7277-255-4.

²⁵ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidových novin, 2008, s. 28. ISBN 978-80-7106-965-2

²⁶ MÜLLEROVÁ, Petra. *Vietnam - stručná historie státu*. Praha: Libri, 2004. s. 33. ISBN 80-7277-255-4.

²⁷ MÜLLEROVÁ, Petra. *Vietnam - stručná historie státu*. Praha: Libri, 2004. s. 41. ISBN 80-7277-255-4.

V oblasti hospodářství přinesla francouzská správa radikální nárůst daní, neboť velké finanční investice vyžadovaly především veřejné stavby jako železnice, mosty, přístavní nemocnice, mosty atp. V tomto období byla postavena například železnice mezi Saigonem a Hanojí. Vietnamci přirozeně toužili po nezávislosti, která vedla k založení vlasteneckých hnutí. Největší sílu v boji proti kolonialismu měli komunisté, v roce 1930 vzniká Vietnamská komunistická strana. Existenci Indočíny ukončila až 2. světová válka. V roce 1940, po kapitulaci Francie, zaujali její místo Japonci. V březnu roku 1945 se Japonci vzdali kontroly nad správou Vietnamu, Vietnam se stal počátkem září 1945 nezávislým a byla vyhlášena Vietnamská demokratická republika s hlavním městem Hanoj.

Francouzi ovšem neměli v úmyslu vzdát se moci ve Vietnamu a pokoušeli se o její zpětné získání až do roku 1954. Tyto boje byly ukončeny po obléhání u Dien Bien Phu, které trvalo 57 dní a francouzské expediční síly zde utrpěly zdrcující porážku, jednu z nejtěžších, jaká kdy potkala koloniální velmoc.

Vietnam dělila 17. rovnoběžka na dvě území. Severní Vietnam (Vietnamská demokratická republika) s hlavním městem Hanoj byl spravován komunisty, podporovanými Sovětským svazem, lidovou Čínou a zeměmi „lidové demokracie“. Jižní Vietnam (Vietnamská republika) s vedením v Saigonu byl prozápadní, ostře antikomunistický. Rozdělení mělo trvat dva roky, poté se počítalo s demokratickými volbami, z nichž by vzešlo rozhodnutí, zda bude země znovu sjednocena či zůstane rozdělena. Tyto volby se ovšem nikdy nekonaly.

Zakladatelem komunistické strany a prezidentem severního Vietnamu byl od roku 1946 Ho Či Min. Pod jeho vlivem vznikla v severním Vietnamu protiamericky zaměřená Fronta národního hnutí.

Záminkou pro vyslání plně vyzbrojených amerických jednotek do Vietnamu se stal „incident v Tonkinském zálivu“. (2. srpna 1964 zachytil torpédoborec USS Maddox na radaru tři severovietnamské torpédové čluny, blížící se v bojové formaci. Američané se nechali rádi vyprovokovat a čluny potopili. O dva dny později došlo údajně k dalšímu napadení torpédoborců Maddox a Turner C.Joy. I když celá událost nebyla dodnes uspokojivě osvětlena a Američanům nevznikly žádné škody, odhlasoval Kongres rezoluci o Tonkinském zálivu, opravňující prezidenta použít v jihovýchodní Asii sílu proti agresorovi.

Prezident Johnson nařídil na základě rezoluce bombardování cílů ve VDR a rozhodl o vyslání plně vyzbrojených a bojeschopných jednotek do Jižního Vietnamu.)²⁸

Tak vypukla otevřená americko-vietnamská válka, během níž spadlo na Vietnam více bomb, než během 2. světové války.

Veškeré boje byly ukončeny 27. ledna 1973 podepsáním dohody o ukončení války a obnovení míru ve Vietnamu. Vietnam byl sjednocen pod komunistickou vládou, roku 1976 byla vyhlášena Vietnamská socialistická republika.²⁹

Současným cílem vlády Vietnamské socialistické republiky je rozvoj země s moderní infrastrukturou a vyváženou ekonomickou strukturou.³⁰

Reálná sociální a politická situace ve Vietnamu je však stále ovlivněna přetrvávající chudobou a velkou korupcí. V roce 2014 Vietnam stále pokračuje v potlačení svobody tisku a svobody projevu na internetu, či na veřejných demonstracích. Dle organizace Freedom House Vietnam získal 6 bodů na stupnici ukazatele míry svobody dané země, přičemž 7 bodů je nejhorší výsledek.

5 Kultura

5.1 Pojem kultura

„Tento pojem můžeme definovat jako něco, co je naučené. Kultura není instinktivní, vrozená či přenášená biologicky, nýbrž skládá se ze zvyků a obyčejů – tj. z naučených návyků reagovat získaných každým jedincem během jeho životní zkušenosti po narození.“³¹

Staří autoři, kteří bojovali proti rasovým předpoklům, tvrdili, že celá kultura je osvojována během lidského života. Rasa a kultura mají tedy dva odlišné původy a nemohou se směřovat dohromady.

²⁸ Stručná historie války ve Vietnamu. *NAM Vietnamská válka 1964 - 1975* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://nam.wz.cz/ostatni/historie.html>

²⁹ LAMBERT, Tim. A WORLD HISTORY ENCYCLOPEDIA. *A BRIEF HISTORY OF VIETNAM* [online]. 11. 12. 2001 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.localhistories.org/viethist.html>

³⁰ MÜLLEROVÁ, Petra. *Vietnam - stručná historie státu*. Praha: Libri, 2004. s. 254. ISBN 80-7277-255-4.

³¹ MURDOCK, G. P. (1969): Fundamental Characteristic of Culture. In: Murdock, George P., ed., *Culture and Society*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1969, s. 80

Lidé různých ras se mohou podílet na stejné kultuře (jako např. ve Spojených státech) nebo naopak členové stejné rasové skupiny mohou mít radikálně odlišné kultury (např. Inkové a Chívarové)³²

Klasický koncept kultury tedy předpokládá korespondenci určité kultury s konkrétní společností. Kultura je sociální v tom smyslu, že zvyky a obyčeje kulturního řádu jsou sdílené lidskými bytostmi žijícími v organizovaných skupinách či společnostech a udržovány v relativní hodnotě pomocí sociálního tlaku.³³

Daná kultura a daná společnost jsou tedy na sebe vzájemně vázány, jedna odpovídá druhé a právě jen jí, a proto: kdo není členem společnosti, není ani nositelem kultury této společnosti.

Dle Durkheima mají kolektivní představy svůj původ v intenzivní spolupráci lidí. Na udržování a vytváření kolektivních představ se podílí rituály. Rituály obnovují pocit příslušnosti ke skupině a k jejím hodnotám, jsou způsobem jak neustále udržovat společenství živé. Účelem rituálů je zajištění soudržnosti skupiny. Lidé jsou totiž spojeni nejen pokrevními svazky, ale také tradicemi a stejnými zájmy, a na základě toho jsou si vědomi své morální jednoty.³⁴

Durkheim přichází s definicí kultu, jako systému rituálů, svátků a nejrůznějších oslav, které se všechny systematicky opakují. Dále Durkheim kult dělí na pozitivní a negativní.

Pozitivní kult je systém rituálů, který má usměrňovat a řídit styky s náboženskými silami; negativní kult pak systém rituálů, které nařizují zdržet se nějakého chování.

Cílem těchto kultů je udržování náboženského myšlení v kolektivním vědomí a současně i jeho oživování. Protože pokud by se členové společnosti nestýkali a neobnovovali kolektivní představy, došlo by k jejich oslabení a následnému úplnému zániku.

³² JAKOUBEK, M., HIRT T. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Praha: Aleš Čeněk, 2005. str. 200. ISBN 8086898229.

³³ MURDOCK, George P. (1969): Fundamental Characteristic of Culture. In: Murdock, George P., ed., *Culture and Society*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1969., s. 81

³⁴ DURKHEIM, Émile. *Elementární formy náboženského života*. Praha: OIKOYMENH, 2002. s. 417. ISBN 8072980564

Přestože takové slavnosti či obřady nemají náboženský obsah, stále plní stejnou funkci: při jejich provádění členové společnosti vyjadřují solidaritu s ostatními a se společností, upevňují své hodnoty a ideály a přispívají tak k soudržnosti společnosti.

Durkheim zároveň říká, že „*veškerý společenský život je tvořen systémem faktů, jež vyplývají z pozitivních a trvalých vztahů mezi mnoha jedinci.*“³⁵ Přitom však zdůrazňuje, že společnost existuje a žije výhradně prostřednictvím jednotlivců a jejich vědomí. „*Kdyby idea společnosti v lidském vědomí vyhasla, kdyby víra, tradice a aspirace společenství přestaly být zakoušeny a sdílány jejími členy*“, říká Durkheim, „*společnost by zemřela.*“³⁶ Sociální život je tedy, jak uvádí Durkheim, dán systémem sociálních faktů. Kulturou je pro Durkheima to, co vytvořila společnost sama pro sebe, aby zajistila své další fungování.

5.2 Kulturní šok

Pocity, s nimiž se člověk při pobytu v cizí zemi setkává, mohou být neznámé, nečekané, až dokonce nepříjemné. Šok má různou míru intenzity i dobu trvání v závislosti na míře daných kulturních rozdílů i individuálních vlastností jedince. Jednotlivé kultury se mohou od sebe lišit, například v pojetí asertivity, cti a poctivosti, lásky a sexu. Cizinec má strach z naprosto nových podnětů, jakými jsou například: jiné zvyky, jazyk, podnebí, jiné společenské zřízení. Důležitým faktorem je i to, že cizinec nemůže v oblasti komunikace s majoritní společností využít to, co získal v procesu socializace ve své domácí kultuře. Všechny tyto negativní faktory vyvolávají u jedince velkou psychickou i fyzickou zátěž. Ti, kteří chtějí zůstat a dobře se v dané společnosti integrovat, se s těmito těžkostmi musí vyrovnat.

Každý jedinec reaguje jinak, kupříkladu si postupně začne vytvářet obranné mechanismy, pomocí kterých se brání vlivu nové kultury a uchovává si svou kulturní identitu, anebo přijímá identitu novou. Zmiňované procesy jsou ovlivněny mnoha faktory. Tím, jak dlouho cizinec na území hostitelské země žije, jak je starý, v jaké situaci je jeho rodina a jaké jsou její vztahy s majoritní společností.

³⁵ DURKHEIM, Émile. *Elementární formy náboženského života*. Praha: OIKOYMENH, 2002. s. 284. ISBN 8072980564

³⁶ DURKHEIM, Émile. *Elementární formy náboženského života*. Praha: OIKOYMENH, 2002. s. 378. ISBN 8072980564

Kromě osobních bariér musí člověk v nově navazovaných vztazích s majoritní společností překonávat také bariéry interkulturních rozdílů. Při vzájemné komunikaci je důležité hodnotit to, z jaké kultury cizinec pochází a jakou tradici s sebou přináší.³⁷

5.3 Fáze kulturního šoku

První fáze. Je stavem euforie. Člověk se těší a pocítuje vzrušení ze všeho nového a cizího. Vstřebává povrchní znaky kultury a v podstatě jen využívá vnitřního monologu.

Druhá fáze. Je již poznamenaná konfrontací vlastní a cizí kultury a nastává daný kulturní šok. Člověk začíná kritizovat a odsuzovat, přichází frustrace z neporozumění. V literatuře jsou nejčastěji popisovány tyto symptomy: ztráta orientace, pasivita, apatie, ztráta sebedůvěry, uzavření se do sebe, psychické a fyzické problémy (deprese, stres, nemoci), mění se vztah člověka k jídlu (buď hladoví, v důsledku nechuti k místním pokrmům, anebo se naopak přejídá a přibírá na váze, jídlo slouží jako prostředek zahánění depresí, úzkostí.).

Třetí fáze. Je již charakteristická procesem přizpůsobování. Člověk se dostává do hloubi věcí, zjišťuje, že prostředí už pro něj není nepřátelské, jen „jiné“ a již pochopitelnější. Jedinec se postupně učí žít v nové kultuře, přebírá místní hodnoty a tzv. se sociálně integruje do společnosti (buduje si nové sociální zázemí).

Čtvrtá fáze. Je uváděna jako proces adaptace, stabilizace. Tato fáze je ale také často podceňovaná, neboť se může stát, že jedinec po návratu domů, do domácího, známého prostředí, zde není schopen normálně fungovat. Opět zde záleží na psychické a fyzické vyspělosti jedince a také na síle prožitku v druhé kultuře.

5.4 Kulturní identita

Fenomén kulturní identity souvisí s hodnotami danými určitou kulturou. Kulturní identitu lze všeobecně vymežit ve dvou aspektech. První z nich je existence hodnotového paradigmatu jako integračního principu té dané kultury. Ta se realizuje v obecné rovině v hodnotách, normách, symbolech, tradicích a obyčejích daných příslušnou společností.

³⁷ KOCOUREK, Jiří. Co znamená být "cizincem"?. In: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2007, s. 11-12. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

Na nejvyšší rovinu obecnosti většina společností staví duchovní kulturu. Ta je nejčastěji provedena v rámci náboženských systémů (islámská, hinduistická kultura) nebo filosofie (západní kultura).

Druhým aspektem kulturní identity je určitý hodnotový systém, který je vnímán samotnými jedinci, kteří se s ním ztotožňují. Jedná se o způsoby myšlení, prožívání, hodnocení, chování, které si jedinec ani nemusí uvědomovat a které jsou podmíněny hodnotovou orientací příslušné kultury a které jsou společné většině příslušníků sociokulturního systému.

Každý jedinec se rodí do určité kultury, v procesu socializace si osvojuje její hodnotový systém a učí se konkrétním způsobům myšlení, způsobům chování.³⁸

6 Svátky a tradice

6.1 Duchovní život

Vietnamské tradice v sobě spojují jak vliv tří hlavních náboženských proudů: konfucianismu, taoismu a buddhismu, tak i vlivy různých civilizací, jimiž byla tato země díky své poloze vystavena. Náboženství ve Vietnamu nejsou od sebe nějak striktně oddělena, neexistuje zde taková rivalita jako mezi církvemi v mnoha jiných částech světa včetně Evropy. Náboženství ve Vietnamu vytyčují pevné morální zásady člověka a zároveň existují paralelně vedle víry a uctívání nadpřirozených bytostí.

Duchovní život Vietnamců je zcela odlišný od evropského smýšlení, je prostoupen vírou v nadpřirozený svět, která vzešla z dávného animismu. Vietnamci věří v nadpřirozené bytosti, různé duchy, bohy a bohyně a považují je za samozřejmou součást života. Tyto bytosti podle nich buď v dobrém, nebo ve zlém ovlivňují náš osud. Vnitřní duchovní svět vietnamského národa je komplikovaný a navenek se projevuje pověřčivostí a striktním dodržováním náboženských praktik.

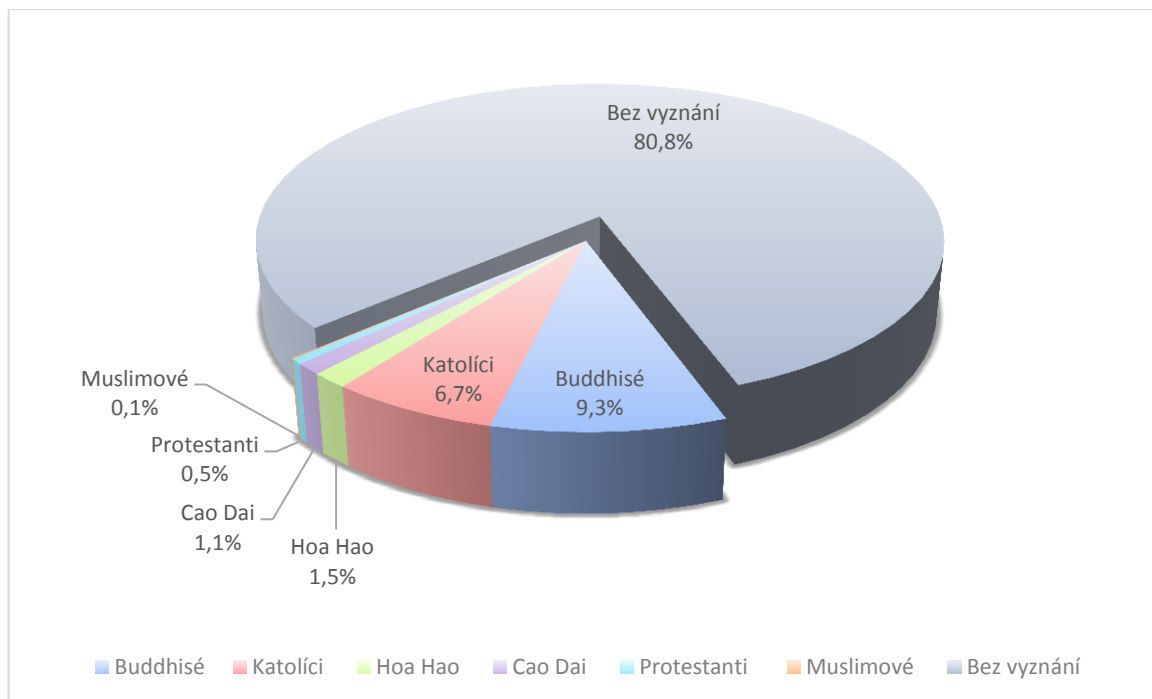
V dnešním Vietnamu panuje vzájemná tolerance příslušníků vyznání a věřící komunity mají ústavně zaručenou plnou svobodu vyznávat svou víru.

Nejvíce obyvatel Vietnamu (cca 50% - 60%) vyznává buddhismus mahájánového typu. Budhisté věří, že smrt znamená nový začátek, že se neustále pohybujeme v koloběhu života, umíráme a znovu se rodíme.

³⁸ LEHMANNOVÁ, Zuzana. Integrace Evropy z hlediska kultury. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2001, č. 36, s. 36 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://mv.iir.cz/article/view/690/735>

Přibližně 7-8 miliónů obyvatel se hlásí ke katolicismu. (přibližně 10% populace).
Ve Vietnamu je celá řada dalších církví a náboženských skupin.

Mezi nejpřednější patří církev Cao Dai (přibližně 2 mil. věřících), která spojuje prvky buddhismu, křesťanství, konfuciánství a taoismu.³⁹

Zdroj: Vietnam. *The World Factbook* [online]. Washington, DC: The Central Intelligence Agency's, 2013 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/vm.html>

³⁹ ČESKO: Ministerstvo zahraničních věcí. *Vietnam* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/vietnam/

6.2 Stručná charakteristika nejvýznamnějších vietnamských svátků a tradic

Vietnamské svátky jsou rozprostřeny do lunárního roku tak, aby měl člověk čas na odpočinek a zároveň příležitost dostatečně uctít důležitá božstva.

6.2.1 Nový rok

Největším svátkem v zemi je vietnamský lunární Nový rok, Tet Nguyen Dan (nazývaný většinou zkráceně Tet). Z hlediska našeho kalendáře připadá vietnamský Nový rok pokaždé na jiné datum. Platí však, že Nový rok je vždy mezi 21. lednem a 21. únorem, podle toho, kdy je v tomto období měsíc v novu. Každý rok je ve znamení některého zvířete, zvířat je 12 a cyklus těchto zvířecích znamení se opakuje. Například rok 2013 byl ve znamení hada, rok 2014 ve znamení koně.

Lunární Nový rok je zároveň pro každého Vietnamce dnem narozenin, přičítají si o rok navíc, stávají se staršími. Během příprav na tento svátek Vietnamci zdobí své domy, ale i obchody či kanceláře květinami. Novoročním stromkem je pro oblast severního Vietnamu malá kvetoucí broskvoň, na jihu lidé upřednostňují rozkvetlou meruňku. Podle tradice je broskvoň symbolem nesmrtelnosti, načervenalá barva broskvových květů připomíná štěstí, oheň a slunce.

Květy broskvoní mají také rodinu ochraňovat před zlými duchy. Tyto stromky povětšinou prodávají mniši, kteří prodejem získávají finance pro klášter.

Pro Vietnamce je důležité, aby do nového roku vstoupili očištěni jak od dluhů a sporů, tak i fyzicky. Ženy proto uklízejí celý dům, koupou děti a zároveň lidé houfně navštěvují holiče.

Oslavy Nového roku byly vždy spojeny s těmi nejlepšími a nejhodnotnějšími potravinami, které se lidé snažili sehnat i v dobách největší války a bídy. V dnešním Vietnamu se v obchodech stalo nejvýraznějším předsvátečním artiklem především kandované ovoce a zelenina, alkohol, maso a drůbež. Již tradičně se ve vietnamských rodinách připravuje novoroční koláč bánh chung, který je symbolem země a jeho přípravy se účastní celá rodina. Tvar koláče je čtvercový, připravuje se v banánovém listu a je z lepkavé rýže, vepřového masa a fazolí.

Se stoupající životní úrovní obyvatelstva se svátky stávají také obdobím vzájemného obdarování se. Mezi výdaje během svátku patří dárky vyjadřující vděčnost výše postaveným lidem. Žáci nosí dárky učitelům, pacienti lékařům či úředníkům.

Vietnamci během oslav příchodu lunárního Nového roku také nezapomínají na své mrtvé předky, obětovávají jim různé předměty, hostí jejich duše jídlem a modlí se k nim.

Nový rok je také momentem, kdy se vietnamské rodiny navštěvují. Mnoho Vietnamců dnes žije daleko od domova a touží se na Nový rok vrátit domů. Tento dočasný návrat stát velmi podporuje, především díky vidině financí, které by jinak tito lidé utratili v zahraničí. Vietnamci si také v tento den pečlivě vybírají, kdo jako první překročí práh jejich domu, neboť věří, že osud pozvaného člověka ovlivní život rodiny po celý rok.

V současném Vietnamu jsou oslavy spíše individuálnější a rodinné, dříve tomu bylo spíše naopak. Ale i přesto některé prvky kolektivního oslavování provázejí Nový rok i dnes. Vietnamci obvykle vykonávají poutě k pagodám a chrámům, navštěvují novoroční trh a o půlnoci na Nový rok se scházejí u velkých ohňostrojů v centrech měst.

6.2.2 Vietnamský dětský den

Dalším velkým svátkem je Tết Trung thu, tedy svátek středu podzimu, vycházející na 15. den 8. lunárního měsíce. Dříve lidé ve Vietnamu v tento den oslavovali sklizeň, předpovídali příští úrodu a obětovali dárky předkům a nejrůznějším božstvům. Dnes tento svátek patří především dětem. Tradičně se konzumují „koláčky Středu podzimu“ – bánh Trung thu. Ty jsou plněné kombinací masa a ovoce a symbolizují dostatek a dobrou úrodu. K oslavám neodmyslitelně patří barevné lampiony a lucerny.

6.2.3 Svátek ducha rodinného krbu

Podle lidových představ má každá vietnamská rodina svého ducha, který po celý rok rodinu pozoruje a zaznamenává všechny události. 23. dne posledního měsíce lunárního kalendáře tento duch odchází do nebes k Nefritovému císaři, nejuctívanější bytosti taoistického nebe, aby tam podal zprávu o skutcích dané rodiny. V tomto aktu se názorně projevuje splynutí tradičních vietnamských lidových představ a pověr s filosofií a náboženstvím. Rodina v tento den obětuje duchovi obětiny a upíná k němu veškeré své prosby a motlitby. Modlitební obřad začíná zapálením vonných tyčinek a končí jejich dohořením. Vykonavatelem tohoto obřadu je otec, nebo po jeho smrti nejstarší syn, modlí se za blaho rodiny, dostatek obživy pro následující rok a prosí o ochranu domu před požáry.

Modlitby mají také za cíl přesvědčit ducha, aby v Nebesích mluvil o rodině co nejlépe. Svátek ducha rodinného krbu uzavírá každoroční cyklus tradičních vietnamských svátků – za týden začíná Nový rok.

Pro Vietnamce je velmi důležité uctívání předků vlastní rodiny, ale i uctívání mytických a historických hrdinů. Ve Vietnamu se slaví i výročí úmrtí rodičů. V každé vietnamské rodině najdeme malý oltářík, kde za duše zemřelých zapalují svíčky a obětují jim dary. Na oltáři jsou umístěny fotografie mrtvých, rituální předměty. Dále jsou na oltáři nádoby s obětinami, jako např. sklenka s pálenkou, miska rýže, ovoce. Nesmí chybět také dva vysoké svícny a vázy na květiny. Klade se velký důraz na celkovou symetrii výzdoby.

6.2.4 Pohřeb

Smrt je ve Vietnamu viditelnější než v dnešní Evropě, tudíž ji lidé vnímají daleko více než my, hovoří o ní se svými potomky a připravují se na ni. Pohřeb je zde chápán především ve smyslu začátku nové cesty, duše odchází do jiného světa, kde nalezne klid a mír. Lidé na něj přicházejí v bílém oblečení, a většina smutečních hostů přináší rodině peníze v obálce. Důležitou zvyklostí je, že se úmrtí neoznamuje. Je povinností každého, aby se o pohřbu dozvěděl a zúčastnil se ho.

6.2.5 Svatba

V dnešním Vietnamu je volba životního partnera až na malé výjimky otázkou každého jednotlivce, stále však platí, že rodina mladým lidem jejich nastávajícího partnera musí schválit. Záleží na finanční situaci každé rodiny, zda je schopna uspořádat tradiční vietnamskou svatbu s mnoha hosty (až kolem 200 lidí) a obrovskou hostinou. Především ve městech bývá svatební rituál hodně zjednodušen.

6.3 Vietnamské tradiční obřady v České republice

6.3.1 Charakteristika

Pro vietnamskou společnost je typická uzavřenost, tedy začleňování je vzhledem k této charakteristice značně ztížené. Podle Šiškové je důvodem izolovanosti především, již několikrát zmiňovaná, jazyková a kulturní odlišnost. Kocourek vidí jako hlavní problém integrace vedle kulturní a jazykové rozdílnosti také bariéru administrativní, která se pojí s problémy při zaopatřování pobytu v ČR. „*Potíže jim dělá vyrovnat se s pocitem kulturního odcizení a ztráty tradičních rodinných vazeb, vztahů a tradic, občas i nepřátelské projevy chování ze strany majoritní populace.*“⁴⁰

Podíváme-li se na integraci z pohledu Vietnamců, vnímají se jako kontaktní společnost. Porozumění integraci jako takové je značně ovlivněné konfucianismem. „*Pojem integrace se v současném Vietnamu používá zejména ve spojení s integrací do světového hospodářství, nikoli v souvislosti migrantů v cílových zemích.*“⁴¹

Vietnamci při příjezdu do České republiky přivázejí některé své tradiční kulturní zvyklosti. Míra udržování těchto zvyklostí samozřejmě závisí na každém jedinci, jeho osobnosti a míře integrace. Hodnoty, které se v rámci vietnamské komunity v ČR neztrácejí, jsou především velká motivace ke vzdělání mladších generací, udržování stabilních rodinných vztahů a prokazování úcty svým mrtvým rodičům a předkům. Mnoho vietnamských občanů si do ČR přiváží také svoji zkušenost s vládnoucím systémem ve Vietnamské socialistické republice. Uvažování dnešní vietnamské společnosti je ovlivněno historickým vývojem událostí, čínskou nadvládou, francouzskou kolonializací. Závažným mezníkem je také americko-vietnamská válka.

Díky těmto neustálým bojům o vlastní nezávislost si s sebou Vietnamci přivázejí především hrdost na svůj původ, svou vlast. Názory na vietnamskou povahu se ovšem různí. V různých zdrojích se můžeme dočíst několik protikladných charakteristik, např. že jsou národem lehkomyšlným, domýšlivým a nabitým ke vzpouře (to zejména dle některých Číňanů).

⁴⁰ KOCOUREK, Jiří. Vietnamci v ČR. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. 23. 12. 2005 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=113>

⁴¹ KOCOUREK, Jiří. Vietnamci v ČR. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. 23. 12. 2005 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=113>

Opačný názor mají např. někteří Češi či Francouzi, podle nich jsou Vietnamci skromní, pohostinní, přívětiví, pracovití a proslulí svou uctivostí k nadřízeným a láskou k rodičům.

Dle Kocourka je Vietnamská komunita často charakterizována jako komunita velmi uzavřená, samostatná a izolovaná bez výrazné potřeby integrovat se do života české populace.

Zvyklost, kterou téměř všichni Vietnamci v ČR dodržují, je uctívání předků. Oltář, nejčastěji umístění v obývacím pokoji, najdeme asi v každé vietnamské rodině. Stále platí i to, že nejdůležitějšími dny, kdy se vykonávají na oltáříku oběti, jsou dny novoluní a úplňku, tedy první a patnáctý den v měsíci podle lunárního kalendáře.

Dále dodržují lunární Nový rok dle tradičního kalendáře. Tato oslava je velmi podobná našemu Štědrému dni. V předvečer Nového roku celá rodina shromáždí ke společnému obřadu před oltářem předků a nechce být nikým rušena. Vietnamské rodiny u nás oslavují půlnoc a příchod nového roku přesně podle vietnamského času, konkrétně v šest hodin večer. Mnozí Vietnamci se v rámci těchto oslav snaží dostat do Vietnamu a navštívit zde své rodiny a příbuzné.

Vietnamci v ČR také kladou stále velký důraz na rodinnou soudržnost a pospolitost. Velmi důležité jsou pro ně zádušní oběti za zesnulého rodiče v den výročí jeho smrti. V tento den se zpravidla pořádá velká hostina i pro okruh rodinných přátel.

Ve Vietnamu se dříve slavily jen první a šedesáté narozeniny, v rámci integrace vietnamské komunity do české společnosti to již dlouho neplatí. Zejména děti a mládež dnes již běžně oslavují každé narozeniny. V rámci integrace také Vietnamci přijali oslavy Vánoc, především Štědrého dne. Nejvýrazněji k tomu přispěl příchod vietnamských dětí do českých škol, kde děti slaví Vánoce ve formě různých besídek. Vietnamské rodičovské a jiné organizace k takovým besídkám často přispívají nácivkem tradičních tanců a finančními dary. Vietnamské rodiny u nás vedou děti, stejně tak jako ve Vietnamu k velké úctě a lásce k učitelům a pravidelně jim o Vánocích dávají hodnotné dárky jako výraz poděkování za práci učitele.

6.3.2 Svatby a pohřby

Vietnamské svatby se v České republice konají podle vietnamského zvyku. Nevěsty a ženichové jsou sice oblečeni jako na našich svatbách, ale počet svatebčanů často přesahuje několik set. Průběh svatby je téměř vždy shodný s českou svatbou. Svatbu řídí starosta a ženich a nevěsta mají jednoho družbu a družičky, zpravidla stejně staré jako jsou sami. Sňatek se registruje na velvyslanectví, ale obřad je čistě rodinnou záležitostí a s registrací přímo časově nesouvisí. V 70. a 80. letech minulého století, se po svatebním obřadu v ČR, často pořádal další po příjezdu Vietnamců do rodné země. To souvisí s tradičním názorem, že svatba je nezpochybnitelná jen tehdy, když proběhne za přítomnosti všech příbuzných a známých. Pro Vietnamce je stejně jako pro mnohé Čechy při svatbě důležité fotografování. V Praze se vietnamští novomanželé téměř vždy jezdili vyfotografovat na Karlův most, kterému se proto vietnamsky dodnes říká Cau tinh (Most citu).⁴²

Ve vietnamské komunitě v ČR ještě není mnoho lidí starších sedmdesáti let, a proto jsou úmrtí a následné pohřby méně časté. Pokud k úmrtí dojde, pozůstalí pak nebožtíka nechají zpopelnit, aby urnu s ostatky mohli případně vzít s sebou zpátky do Vietnamu.

Vietnamci v českém prostředí také snadno přejímají česká jména, protože pro Čechy je často velmi obtížné vietnamská jména vyslovit. Ve Vietnamu se tradičně mohlo jméno během života měnit, takže přijetí českého jména není pro Vietnamskou menšinu žádným hlubokým zásahem do tradic. Například původní vietnamská Ha je Hanka, Hung je Honza, Anh Anička a podobně. Dále si u nás Vietnamci v rámci integrace vytvořili celou soustavu místních názvů. V Praze například Kohoutí a Koňské náměstí, což je Staroměstské a Václavské náměstí, nazývají Quang truong con ga, Quang truong con ngua a Dobyččí trh Cho con bo. Dále například Karlovým Varům se říká Ka (psáno Ca), Teplicím (Tép), Visí - znamená Vyšší Brod.

⁴² VASILJEV, Ivo. Dynamika národních tradic a vlivů nového prostředí v životě vietnamské komunity v České republice. In: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2007, s. 121-128. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

Co se týče vietnamských dějin, mnoho vietnamských dětí v ČR nemá ani ty nejzákladnější znalosti. Jak pojednává Kocourek „*I mimořádně nadaná vietnamská středoškolačka, která je v ČR od dětství, ale umí dobře vietnamsky, se mne nedávno zeptala, kdy vlastně ta válka mezi Vietnamci a Američany byla.*“⁴³ Na vině je nedostupnost konkrétních informací. V českých základních školách nejsou tyto dějiny ve výuce zahrnuty a dětem v získání informací brání i časová vytíženost jejich rodičů.

6.4 Role svátků a tradic v procesu integrace

6.4.1 Teorie

Ve vymezení pojmu v nejširším slova smyslu se integrace zabývá tím, jak socializace, prostřednictvím norem a očekávání přispívá k vytvoření sociální soudržnosti a společenské stability. Integrace tedy znamená učení se a přizpůsobení se hodnotám daných tou určitou společností. Procesy, které vážou jedince ke společnosti kulturně, ekonomicky a společensky. Integraci lze definovat jako interakci mezi nově přichozími a stávající populací, prostřednictvím které jsou aspekty kultury přijímány a sdíleny.⁴⁴

Interkulturní rozdíly mají velký vliv na život a vzájemné setkávání se příslušníků různých kultur. Často dochází k nepochopení, protože stejné chování může mít v různých kulturách odlišné příčiny. Jednoduše to lze doložit na příkladu sémantických gest, která mohou být v různých kulturách chápána různě. Například na Západě je za slušného člověka pokládán ten, kdo se dívá druhým zpřímá do očí. Na Východě je tomu přesně naopak a slušný člověk je zde ten, který se druhým do očí nedívá příliš dlouho. Kultury a národnosti nemusíme definovat pouze dle výčtu typických rysů, ale mohou být definováni také vším, z čeho vzniká u příslušníků těchto kultur pocit sounáležitosti, pocit kulturní či etnické identity (pocit tradiční kontinuity, hrdost na svou společnost, na svůj původ). Etnickou identitu může člověk cítit sám, sám se hlásit k dané skupině, nebo ho na základě prvního dojmu označují za člena té dané skupiny ostatní.

⁴³ KOCOUREK, Jiří. Stručný historický přehled o česko-vietnamských vztazích a působení Vietnamců v ČR: První Češi ve Vietnamu. *ASI-milování*[online]. 6. 5. 2008 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.asimilovani.estranky.cz/clanky/narodnosti-v-cr/vietnamci.html>

⁴⁴ SARDINHA, João. *Immigrant Associations, Integration and Identity: Angolan, Brazilian and Eastern European Communities in Portugal*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009, str. 33. ISBN 978 90 8964 036 9.

Zejména pro děti, které nemají ještě některé zvyky zakotveny a nerozumí odlišnosti, může změna kulturního prostředí znamenat dramatický prožitek.

Poznávání jiných kultur nemusí mít nutně za cíl souhlas s těmito kulturními tradicemi a zvyklostmi, může však přinést mnoho nových a intenzivních podnětů k zamyšlení a snížit počet nedorozumění, která plynou ze vzájemné neznalosti.⁴⁵

Zatímco indikátory jazykových znalostí a míra začlenění na trhu práce jsou dobře známé, v případě integrace v rámci tradic a zvyků je to méně zřejmé. Sociologové a veřejnost věnují malou pozornost roli svátků a tradic jakožto významným prvkům, které tvoří základ socializace a resocializace. Role svátků a tradic jistě není pro rodiny menšin rozhodujícím faktorem v rámci integrace, jako tomu je v případě vzdělávacích institucí či systémech občanskoprávní právní podpory. Jejich role je ale velmi zásadní. Svátky a tradice slouží k socializaci členů společnosti, stejně jako znovu potvrzují jejich přísliby k hodnotám daných tou společností a jako takové slouží k udržení integrace společnosti.⁴⁶

Všechny rituály plní jednu společenskou funkci, podporují integraci posílením sdílené víry. Svátky a tradice slouží k socializaci členů společnosti, stejně jako k potvrzení jejich závazků k hodnotám této společnosti a jako takové slouží k zachování její integrace.

Zatímco může být pravdou, že všechny svátky a tradice plní do jisté míry socializační funkci, Etzioni se domnívá, že „*a) různé svátky a tradice hrají odlišné sociální role a b) ale ne všechny svátky a tradice jsou integrační (svátky a tradice mohou být integrační pro jednu skupinu, ale ne všechny svátky a tradice jsou integrační pro celou společnost).*“⁴⁷

Mezi svátky, které slouží k přímé socializaci a integraci, můžeme zařadit Velikonoce. Ty ožívují a chválí základní poselství křesťanství: Kristovo zmrtvýchvstání, radost a naplnění spásy, znovuzrození a opětovné potvrzení víry. Tento svátek, je spojen se specifickými rituály, jakými jsou bohoslužby za svítání se strhující hudbou na oslavu Vzkříšení.

⁴⁵ KOCOUREK, Jiří. Co znamená být "cizincem"? In: *S vietnamskými dětmi na českých školách.*

Multikulturní inspirace. Jinočany: H&H, 2007. s. 12. ISBN 80-7319-055-9.

⁴⁶ ETZIONI, Amitai. Toward a Theory of Public Ritual. *Sociological Theory.* 2000, roč. 18, č. 1., s. 47

⁴⁷Tamtéž, s. 47

Mezi svátky, které slouží společenské integraci nepřímo, můžeme zařadit například oslavu Nového roku nebo Oktoberfest. Během těchto svátků jsou společenské mravy, přijímané v průběhu roku, jakoby pozastaveny, je kladen důraz na větší shovívavost a některé normy chování obvykle považované za asociální a tudíž nepřispívající integraci jsou dočasně přijaty.

Od těchto svátků se očekává, že přispějí k posílení sdílených hodnot a institucí nepřímo tím, že uvolní napětí je výsledkem ztotožnění se (přijímání, podléhání) s názory dané společností a vzorci chování, které z nich vyplývají.⁴⁸

Lidé nemůžou být plně socializováni a sublimace není úplně úspěšná a vždy zůstane míra odcizení vůči společenským závazkům, přestože nebudou vynucovány žádnou silou nebo kulturní a politickou elitou. Příležitostné uvolnění tohoto napětí by mělo podpořit socializaci.⁴⁹

Od svátků, které mají dané přesné časové limity, se očekává, že budou více integrující, než ty které tyto limity nemají stanoveny. Po tomto čase se od účastníků očekává, že se vrátí zpět ke konformním způsobům chování, které odrážejí sdílené společenské přesvědčení. Je to, jako kdyby se společnost obávala, že její členové poté, co zažijí uspokojení vyplývající z uvolnění mravů, se budou zdráhat vrátit se zpět k přísnějším omezením, které s sebou nesou sociální role.⁵⁰

Protože většina, ne-li všechny svátky mohou mít nějaký druh integrační funkce, autor článku se domnívá, že řada svátků, které pomáhají integrovat určitou skupinu, mohou mít přesně opačný efekt na jiné menšiny.

Teorie svátků týkající se komplexní společnosti se musí vzdát předpokladu, že svátky slouží nutně ke sjednocení společnosti, a určit, kterému sociálnímu subjektu daný svátek slouží. Místo toho by se mělo předpokládat, že

a) zatímco svátky skutečně poskytují integrační mechanismus, tento mechanismus může posloužit ke zpevnění vztahů mezi členy dané skupiny a ne nutně v rámci celé společnosti. (Ve skutečnosti přezkoumání svátků dané společnosti může sloužit jako ukazatel míry jednoty dané společnosti.)

⁴⁸Tamtéž, s. 48

⁴⁹Tamtéž, s. 48

⁵⁰ETZIONI, Amitai. Toward a Theory of Public Ritual. *Sociological Theory*. 2000, roč. 18, č. 1., s. 48

b) integrační účinky svátků na společnost budou záviset na vztazích mezi skupinami a společnostmi v celém jejím rozsahu, které mohou mít různou podobu od nesjednocených (konfrontačních) ke sjednoceným (komplementárním).

c) tyto vztahy se mohou zase měnit a napětí může být „zpracováno“ během svátků.⁵¹

Stručně řečeno, zda daný svátek slouží integraci nelze předpokládat pouhým konstatováním toho, že je slaven, i když je tato oslava hojně navštěvována a její účastníci jsou hluboce angažovaní. Kromě toho je nutné přesněji určit referenční jednotky: jaký subjekt je integrován, zda společnost jako celek nebo jiná společenská jednotka. Je také nutné určit povahu vztahu mezi těmito subjekty podle toho, jak se odráží v daném svátku i jinde. Dále je potřeba zavést dynamický pohled, který upozorňuje na to, že svátky, které původně integrovaly skupiny do společnosti, se mohou změnit a oslabit tuto vazbu. Nebo naopak svátky, které původně společnost spíše rozdělávaly, mohou pomoci i přes rozdíly ke zvýšení nejen vnitřní integrace určité skupiny, ale i společnosti jako celku.⁵²

6.4.2 Soukromé vs. veřejné svátky

Dle Durkheima jsou svátky veřejné události v tom smyslu, že se členové kmenů shromáždí jako jedna skupina na jednom místě a rituály jsou sdílené a viditelné všemi. Z toho tedy vyplývá, že tato integrační funkce nemůže být splněna, alespoň ne tak dobře, jestliže jsou svátky slaveny soukromě nebo individuálně (případně pouze s rodinou).

V posledních desetiletích se mnohé svátky slaví doma v rodinném kruhu nebo v rámci jiné malé skupinky. Například americký svátek 4. července se nyní často odehrává na soukromých piknicích, vyjíždkách s přáteli, případně na zahradě u grilování. Tento svátek se stal méně zavazujícím vůči společnosti. Je všeobecně známo, že Den díkůvzdání byl zpočátku společně slaveným svátkem, který domorodí Američané a otcové poutníci slavili pohromadě, ale už dávno se stal především rodinným svátkem.

⁵¹ Tamtéž, s. 49

⁵² Tamtéž, s. 51

V polovině 19. století, začal být Den díkuvzdání spojován s návratem domů. Návrat domů na tento den byl ve znamení rituálních činů solidarity, obnovy nebo ověřování rodinných vazeb.⁵³

Stále ale není prokázáno, že privatizace svátků plní vždy neintegrační funkci. Zdá se, že existují důkazy, které svědčí o tom, že soukromé rituály mohou ohrozit vztah ke společnosti jako celku stejně jako je tomu u veřejně sdílených rituálů.

Například jednotlivá náboženství se liší v tom, do jaké míry se spoléhá na rituály, které se uskuteční ve společných (veřejných) prostranstvích, jako je nedělní rituální obřad v kostelech, ve srovnání s těmi, které navazují na rodinnou bázi rituálů, které se konají v soukromí domova. Tak je tomu například v judaismu. Nicméně není žádný bezprostřední důkaz toho, že židovské svátky méně podporují integraci než ostatní.

Pravda, svátky jsou jen zřídka zcela soukromé. Je zde tendence zmínit se spolupracovníkům a přátelům, dokonce i obchodníkům o té slavnostní události a jejím zvláštním významu. Ale to samozřejmě nemůže vynahradit pokles účasti na společných veřejných akcích. S tím souvisí i otázka, zda vzrůstající privatizace svátků odráží jejich přizpůsobení se snížené míře integrace společnosti anebo jestli je to naopak, zda privatizace svátků se podílela na úpadku integrace společnosti, jak se domníval Durkheim.

Nárůst popularity soukromých svátků odráží všeobecné oslabení vazeb, které připojují malé sociální entity k majoritní společnosti a míru individuálních závazků vůči této společnosti. Stejně tak odrážejí rostoucí loajalitu vůči partikularistickým skupinám (etnika, náboženství), malým intimním společenským kruhům a kladou důraz na osobní úspěch a zájmy.⁵⁴

Kdy jsou imigranti kulturně integrováni nebo přizpůsobeni? Odpověď na tuto otázku je poměrně složitá a to jak koncepčně, tak i metodologicky. V rámci koncepční teorie kulturní asimilace pravděpodobně znamená, že s délkou pobytu v hostitelské zemi, se imigranti stávají méně připojeni ke kulturním zvykům v jejich rodné zemi a adaptují se na kulturní modely hostitelské země.

⁵³ SISKIND, Janet. The Invention of Thanksgiving: A Ritual of American Nationality. *Critique of Anthro-pology*. 1992, roč. 12, č. 2., s. 175

⁵⁴ ETZIONI, Amitai. Toward a Theory of Public Ritual. *Sociological Theory*. 2000, roč. 18, č. 1., s. 52

Z metodologického hlediska je důležité mít k dispozici informace o délce pobytu migrantů v hostitelské zemi a o míře uznávání kulturních zvyklostí jejich rodné země před migrací.⁵⁵

Můžeme se také setkat s případem, kdy je imigrant zcela kulturně integrován v majoritní společnosti. Takovýto případ skvěle zmapoval student FAMU Dužan Duong ve svém krátkém filmu *Mat goc*. V důsledku toho zapomíná na své kořeny a tradiční zvyklosti země, ze které pochází.

Ve vietnamské komunitě je takovýto jedinec označován negativním termínem „*Mat goc*“. Jedná se o pojmenování člena vietnamské komunity, který nectí zásady tradiční vietnamské kultury. V doslovném překladu „ztratil kořeny“.⁵⁶

7 Praktická část

7.1 Cíle výzkumu

Cílem mého výzkumu je zjistit, jak jsou vnímány české svátky a tradice vietnamskou menšinou v České republice. Dále do jaké míry přistěhovalci udržují původní vietnamské svátky a tradice, jejich slavení po příjezdu do České republiky. Výzkum se také snaží o přiblížení situace úspěšné integrace vietnamské menšiny do majoritní společnosti a do jaké míry svátky a tradice tento proces úspěšně podporují. Případová studie také poskytuje příležitost pro detailní analýzu sledovaného jevu, zachycení všech jeho důležitých aspektů v konkrétním kontextu.

7.2 Výzkumné otázky

Do jaké míry udržuje vietnamská menšina své svátky tradice na území ČR?

Jaké české svátky a tradice vietnamská menšina přijala za své?

⁵⁵ VAN TUBERGEN, Frank. *Immigrant Integration A Cross-National Study*. New York: LFB Scholarly Publishing LLC, 2006. s. 168. ISBN 1-59332-153-8.

⁵⁶ *Mat Goc* [film]. Režie Dužan DUONG. Česká republika, Vietnam, 2014. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <https://vimeo.com/109699206>

7.3 Zásady výzkumu

V praktické části se budu držet základních požadavků kvalitativního výzkumu.

„Kvalitativní metody se tedy používají k odhalení a porozumění toho, co je podstatou jevů, o nichž toho ještě moc nevíme. Mohou být také použity k získání nových a neotřelých názorů na jevy, o nichž už něco víme. V neposlední řadě mohou kvalitativní metody pomoci získat o jevu detailní informace, které se kvantitativními metodami obtížně podchycují.“⁵⁷

Za hlavní výhody tohoto výzkumu považují:

- Získání velkého množství informací dává možnost proniknout blíže k problému.
- Pozornost je věnována jednotlivým případům.
- Možnost užívat otevřené otázky.
- Hlavním nástrojem je sám výzkumník, který by se měl částečně identifikovat se zkoumaným jevem.

Při realizování tohoto výzkumu je také dle mého názoru nezbytně nutné dodržovat tyto zásady:

- Vyvarovat se pokládání manipulativních otázek.
- Dbát na dodržení etického kodexu.
- Respektovat odlišné názory respondentů.

Používala jsem metodu individuálního (osobního) polostrukturovaného rozhovoru, pro který je typická *„možnost volné, přirozené a nenucené komunikace v místech, která to při interview umožňují, je tím možnost účastníka motivovat a využít jeho zájmu následně v místech s vyšší mírou strukturace. Velkou výhodou je také možnost pokládat doplňující otázky. Můžeme dosáhnout vyšší přesnosti a výtěžnosti než při klasickém plně strukturovaném interview.“⁵⁸*

⁵⁷ STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu – postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Brno: Sdružení podané ruce: Boskovice: Albert, 1999. sv. 2. s. 11. ISBN 80-85834-60-X.

⁵⁸ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. s. 161. ISBN 80-247-1362-4.

7.4 Průběh sběru dat

Jak jsem již zmínila, vietnamská komunita je typická svou uzavřeností. Já osobně jsem měla velkou výhodu v tom, že jsem na Základní školu ve Vyšším Brodě chodila do třídy s dvěma Vietnamkami. Jména dotazovaných jsem změnila z důvodu zachování anonymity. První z nich, Kamilu, jsem oslovila a požádala ji o osobní rozhovor. Setkala jsem se se vstřícným souhlasem a po krátké domluvě jsem byla pozvána k nim domů. Rozhovor tedy proběhl v klidném prostředí, a tudíž mi bylo umožněno nahrávat na diktafon. Po rozhovoru jsem měla možnost si prohlédnout byt, včetně oltáře k uctívání předků. To pro mě byla opravdu přínosná zkušenost. Druhou dotazovanou, Kateřinu, jsem oslovila vzápětí a opět se setkala s velmi ochotnou a vstřícnou reakcí. Kateřinu jsem rovněž navštívila v bytě, kde žije s rodiči a mladším bratrem. Rozhovor probíhal opět v přátelské rovině a jeho průběh jsem se souhlasem respondentky nahrávala na diktafon. Díky tomu má práce obsahuje přesný přepis odpovědí na mé otázky. Otázky jsem směřovala k tématům svátků a tradic, nejprve v obecnější rovině a poté je směřovala přímo k tématu svátků a tradic v procesu integrace. Obě mladé slečny jsou velmi přátelské a otevřené, tudíž se v průběhu rozhovorů hodně rozpovídaly a já se dozvěděla mnoho informací.

U další dotazované jsem využila metodu sněhové koule. *„V širším smyslu se dá definovat jako metoda získávání nových případů na základě procesu postupného označování dalších uživatelů již známými případy. Vlastní proces výběru začíná u jednoho nebo více jedinců, o nichž se ví, že splňují daná kritéria. Je s nimi provedeno interview, při němž jsou požádáni, aby nominovali další osoby, které znají a které rovněž splňují příslušná kritéria, a zprostředkovali s těmito osobami kontakt. S těmito kandidáty (nominees) je následně provedeno interview a celý proces se opakuje.“*⁵⁹ Jitka je více stydlivá a tudíž méně upovídáná, než mé dvě předchozí dotazované. I tak byl rozhovor s ní pro mě přínosný, nejvíce mě zaujalo to, jaký pohled má na české svátky a tradice a v čem spatřuje největší odlišnosti mezi vietnamskou a českou kulturou.

⁵⁹ HARTNOLL, R. *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule - Snowball Sampling*. Praha: Rada Evropy, 2003. s. 14. ISBN 80-86734-08-0.

Rozhovor se čtvrtou dotazovanou, Marií, se uskutečnil ve Vyšším Brodě na základní škole. Kontaktovala jsem její třídní učitelku a ta rozhovor zprostředkovala. Nejprve se zeptala Marie a ta ochotně souhlasila, poté zaslala rodičům písemné oznámení a získala jejich souhlas. Já následně navštívila vyšebrodskou základní školu a po vyučování s Marií uskutečnila rozhovor, který jsem si s jejím souhlasem nahrávala na diktafon. Marie se vůbec nestyděla a trpělivě na mé otázky odpovídala. Díky tomu jsem měla možnost získat i pohled vietnamského dítěte na problematiku svátků a tradic v procesu integrace.

Další mou dotazovanou je slečna magistra Veronika Pospíšilová, kterou jsem poznala při přednášce, organizované na naší fakultě magistrou Annou Maršíkovou. Veronika nyní studuje doktorát, obor Etnologie na Karlově univerzitě v Praze. Zaměřuje se na JV Asii, převážně na jižní Vietnam a Kambodžu. Slečna Veronika i přes svou vytíženost souhlasila s rozhovorem. Bohužel vzápětí po přednášce, na které jsem se s ní domlouvala, odlétala do Vietnamu na 3 měsíce, a tudíž náš rozhovor proběhl přes e-mailovou komunikaci.

K získání následujícího dotazovaného mi pomohl vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Salim Murad, Ph.D. S panem Luborem (Bc. Pham Quoc Loc) jsem uskutečnila rozhovor přes e-mailovou adresu. Pan Lubor pracuje jako koordinátor a co-koordinátor komunitních projektů na MČ Libuš, je konzultantem na problémy s vietnamskou menšinou, dále předseda Svazu vietnamských studentů a mládeže a předseda spolku Vietnamci v Čechách, člen představenstva OKF a České unie. I přes svou časovou vytíženost byl pan Lubor velmi sdílný a tato komunikace byla pro mě velkým přínosem.

Velmi přínosné informace jsem získala prostřednictvím e-mailové korespondence a následného osobního rozhovoru s panem Prom. fil. Ivem Vasiljevem, CSc., který proběhl v jedné českobudějovické kavárně. Pan Vasiljev je český lingvista a etnolog vietnamista, který se v současné době zabývá především vietnamštinou, vícejazyčností a kulturami východní Asie. Za tuto zkušenost jsem opravdu velmi ráda a bylo mi ctí diskutovat s takovýmto odborníkem.

8 Výsledky

8.1 Výsledky na základě rozhovorů s odborníky na vietnamskou problematiku

8.1.1 Rozhovor Mgr. Veronika Pospíšilová

Otázka: Jak dlouho jste pobývala ve Vietnamu?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Vietnam jsem navštívila víckrát. První pobyt 3 měsíce, druhý 4 měsíce, třetí 6 měsíců, čtvrtý 1 měsíc a nyní mám opět 3 měsíční stipendium.

Otázka: Zúčastnila jste se během Vašeho pobytu nějaké tradiční vietnamské oslavy?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Zúčastnila jsem se některých náboženských oslav v pagodách, vzhledem k mému zaměření na náboženské praktiky v této oblasti. Je nutné, zda se jedná o rodinnou tradici či náboženskou slavnost. Předpokládám, že se ptáte na rodinné tradice že? V žádné rodině jsem na tradiční svátky (např. lunární Nový rok Tet) nebyla, jedná se o velice rodinnou záležitost a Vietnamci tento svátek tradičně slaví mnohdy i týdny v kruhu rodinném.

Otázka: Pokud ano, popište prosím, jak to celé probíhalo?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Tet jsem ale ve Vietnamu dvakrát zažila jako cizinka. Všechny obchody jsou zavřené, vše vypadá jako po výbuchu bomby. Jindy ulice plné lidí, dětí, zvířat, jsou nyní prázdné. Nefunguje doprava, nekoupíte si jídlo, vše je po dobu několika dnů zavřeno. Buddhistické restaurace třeba i 3 týdny. Pro cizince je to většinou šok, protože ulice jsou prázdné a všude je zavřeno, což pro Vietnam není vůbec typické.

Otázka: Co vás na této oslavě překvapilo, upoutalo?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Překvapilo mne, jak tento svátek rozhodí veškerou funkční aktivitu všedních dnů a upoutalo mne, s jakou vážností a důležitostí Vietnamci tento svátek dodržují. Scházejí se u nejstaršího žijícího předka, kde tráví společně několik dnů. Hodně se povídá, jí a obětuje se předkům.

Otázka: Zúčastnila jste se nějaké tradiční vietnamské oslavy zde v Čechách?

Mgr. Veronika Pospíšilová: V Čechách jsem se bohužel žádné tradiční vietnamské oslavy nezúčastnila.

Otázka: Liší se dle Vás tradiční chod slavností zde v Čechách oproti Vietnamu?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Domnívám se, že Vietnamci si zde mnoho svých zvyků udržují. Znáám několik Vietnamců, kteří mají v pražských večerkách oltář, na který obětují obětiny nebo se modlí k Buddhovi. Jistě se už tradiční chod slavností v Čechách a ve Vietnamu liší díky kulturním vlivům, ale Vietnamci se hodně snaží si ze své bohaté kultury něco ponechat.

Otázka: Myslíte si, že je mentalita Vietnamců zde v Čechách (např. co se týče dodržování tradic a zvyků) výrazně odlišná od mentality Vietnamců ve Vietnamu?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Myslím si, že ne, opravdu se snaží si své tradice ctít a váží si jich. Záleží na mnoha faktorech – jak dlouho už daný Vietnamec v Čechách je apod.

Otázka: Co má podle vás největší vliv na to, že se svátky ve Vietnamu slaví jinak než tady v Česku, že se některé tradice nedodržují v původní podobě?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Vietnamci v Čechách už jsou hodně „poznamenaní“ našimi zvyky a kulturou, na toto téma doporučuji vidět dokument Banánové děti.

Otázka: Jsou ještě nějaké zajímavosti, týkající se vietnamských tradic, které byste ráda zmínila?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Ráda bych se zmínila o tom, že Vietnamci dodržují tradice mnohem více, než například my. Slaví opravdu v hojném rodinném počtu a kladou velký důraz na rodinu, na všechny své příbuzné, nikdo není vynechán. Moc se mi tento jejich zvyk zamlouvá a myslím, že u nás, kde se mnohé z těchto tradic již vytrácí, bychom se v tomto ohledu mohli od Vietnamců něco přiučit. Pro mladé páry je na prvním místě starost o rodinu, a to i tu novou i svou původní. Nikdy by nedopustili, aby o rodiče nebylo postaráno, protože si jich velmi váží.

Otázka: Když byste to tedy měla shrnout, tak jaké jsou podle vás největší odlišnosti v české a vietnamské kultuře?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Určitě ta rodina. U nás také slavíme pohromadě, ale rozhodně ne v takovém stylu.

Otázka: Přispívají podle vás svátky a tradice integraci nebo ji oddalují?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Dle mého názoru ji oddalují, Vietnamci se v Čechách sdružují ve svých komunitách a Čechy mezi sebe moc nepustí. Co se týká tradic, tráví je většinou pouze v rodinných kruzích. Ale mnoho mých českých přátel se ve Vietnamu některých svátků zúčastnilo. Není to tedy, že by Vietnamci mezi sebe nikoho pustit nechtěli, spíše se jedná o radostné slavnosti, kde mnoho lidí znamená mnoho zábavy, proto čím více lidí ve svátek tím lépe.

Otázka: Které české svátky a tradice dle vás nejlépe posilují integraci vietnamské menšiny do české společnosti?

Mgr. Veronika Pospíšilová: Vánoce. Mnoho Vietnamců je dnes křesťansky zaměřeno a znám v Čechách mnoho Vietnamců, kteří chodí do kostela a věří v Krista, mají vánoční stromeček a jí kapra.

Otázka: Jsou nějaké, které ji naopak oddalují?

Mgr. Veronika Pospíšilová: To asi nejsou.

8.1.2 Rozhovor Bc. Lubor Pham

Otázka: Napište prosím, do jaké míry, dle Vašeho názoru zvládají Vietnamci v České republice úspěšnou integraci.

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Je třeba rozlišit různé skupiny Vietnamců. Co se týče 1. generace, tak je úspěšnost integrace značně nízká, ať už z důvodu kulturního či časového. Většina z nich jsou stále od rána do večera v práci, nemají čas a možnost se vzdělávat v českém jazyce, a navíc vzhledem ke způsobu vzdělávání ve Vietnamu – "po škole studium končí" – je pro ně i z mentálního hlediska velice obtížné se dále vzdělávat. Následně je zde 1,5. generace, která přiletěla do ČR v dětství a částečně se adaptovala na zdejší prostředí a cítí se být na rozmezí 2 kultur. Mají často problém se nějak jasněji zařadit se do kterékoliv z kultur a bývá u nich problém identifikace své identity. Náklonnost k vietnamské kultuře je závislá na výchově rodičů a na době pobytu ve Vietnamu před příjezdem a následně po něm (zda mají ještě příbuzné ve Vietnamu, kolikrát se vrátili do Vietnamu atd.).

Další skupinou jsou lidé, kteří se již v ČR narodili, tedy 2. generace. Ti se mnohdy profilují už spíše jako Češi → fenomén "Banánových dětí" (avšak ne moc oblíbený pojem). Mívají podobné problémy s identitou jako lidé z prvníapůlté generace. Míra je závislá na jejich vztahu s rodiči a na kolik mají kontakt s vietnamskou komunitou či jak chápou či akceptují vietnamskou mentalitu. Lidé z této skupiny se sdružují především se stejnými lidmi (Vietnamci z 2. generace) nebo spíše s Čechy.

Poslední skupinou je skupina nově příchozích. Bývají to především příbuzní lidí z 1. generace, kteří jsou pozváni do ČR za lepším životem. Často vypomáhají lidem z 1. generace, kteří již jsou starší a už sami nezvládají chod svého podniku.

V souhrnu se dá říci, že mladí Vietnamci z 1,5 a 2. generace, ať už s vietnamskou či českou státní příslušností, se integrovali úspěšně, i když jsou stále částečně ovlivněni svými rodiči, ať už ve volbě zaměstnání, škole, koníčků apod.

Generace staršího věku či nově příchozích se integrují velice těžce či téměř se neintegrovali z důvodů, že nejsou stále nastavené podmínky k lepší integraci.

Otázka: Co dle vás může nejvíce úspěšné integraci přispět?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Přispět k integraci Vietnamců může především spolupráce mezi českými státními institucemi a vietnamskými spolky (bohužel moc jich není a ještě méně rozumně aktivních), která by vtáhla vietnamskou komunitu k interakci s českou majoritou. Aktuálně se o to snažím s dalšími lidmi a s místním úřadem na Libuši (viz. aktivity MČ Libuš).

Otázky: Přispívají dle vás svátky a tradice integraci vietnamské menšiny do české společnosti?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Svátky a tradice, ať už vietnamské či jiné menšiny, slouží k multikulturnímu rozvoji osobností českých občanů. Taktéž přispívá k revizi některých hodnot, na které Češi zapomněli – rodina, úcta k starším, pracovitost apod. (bohužel integrační efekt může fungovat i negativně – dost mladých Vietnamců již nectí rodinné hodnoty).

Otázka: Jsou nějaké, které ji naopak oddalují?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Mohou to být tradice, které Češi neznají a odsuzují je. Např. pálení obětí. Vietnamci často kvůli jazykové bariéře neznají domovní řád a pálí obětiny na balkóně. Češi je pak mají za žháře.

Otázka: V únoru proběhla v tržnici Sapa akce, která sloužila k propojení dvou odlišných kultur. Mohl byste prosím, více specifikovat a popsat do jaké míry bylo toto spojení úspěšné?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): V únoru 2015 proběhla oslava vietnamského lunárního roku kombinovaná s oslavou českého masopustu již druhým rokem na Libuši. Akce byla uskutečněna spoluprací místního úřadu podporovaná Ministerstvem vnitra a akciovou společností Saparia s podporou Svazu Vietnamců v ČR. Akce byla dle mého názoru úspěšná, z cca 700 návštěvníků z nich asi 300 zůstalo až do konce programu. Na akci nám aktuálně jde především o to, aby si Vietnamci a Češi zvykli scházet se na jenom místě a pokoušeli se seznamovat a poznávat své sousedy.

Otázka: Myslíte si, že právě masopust je jedna z českých tradic, která může pomoci úspěšnější integraci?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Nejen masopust. Snažíme se hledat společné prvky u různých svátků připadající na konkrétní období. Na konci roku je to například kapr – tradiční vánoční pokrm v ČR. U Vietnamců je symbolem dopravního prostředku, který má sloužit k hlášení dění na zemi za celý rok nebeskému králi.

Otázka: Napadá Vás případně jiný český svátek, který může úspěšně plnit integrační funkci?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Velikonoce, Dětský den, Jablkobraní, Mikulášské slavnosti, Vánoce, silvestr.

Otázka: Myslíte si, že je mentalita Vietnamců zde v Čechách (např. co se týče dodržování tradic a zvyků) výrazně odlišná od mentality Vietnamců ve Vietnamu?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Hodně odlišná je u mladých Vietnamců, kteří v Česku vyrůstali nebo se tu narodili. U lidí z 1. generace není moc odlišná. Výraznost se liší dle ekonomické situace a doby pobytu v ČR.

Otázka: Co má podle vás největší vliv na to, že se svátky ve Vietnamu slaví jinak než tady v Česku, že se některé tradice nedodržují v původní podobě?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Někteří již zapomněli, resp. nevědí, jak správně má která tradice vypadat. Ve Vietnamu se o dodržování tradic stará především nejstarší mužská osoba v rodině, resp. rodu, a je mu nastavena povinnost to ostatním připomínat a pořádat "připomínkové" hostiny. V ČR je většina lidí v práci od rána do večera a někdy časové omezení je vede k provedení nekompletních formalit.

Dále mnozí z nich přijeli do Česka za mlada a povinnosti starat se o svátky nebyly ještě jejich povinností, tedy přesně nevědí, jak např. zásnubní obřady mají vypadat.

Otázka: Jsou ještě nějaké zajímavosti, týkající se vietnamských tradic, které byste rád zmínil?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc): Zajímavé jsou např. výše zmíněné "připomínkové" hostiny pořádané na den úmrtí předků konkrétní rodiny. Dá se tedy říci, že každá rodina má své svátky, kdy se sejde celá rodina (v tomto případě se myslí celý rod) u nejvýše postaveného muže a společně si vzpomenou na předka, který umřel v daný den. Taky je to příležitost si připomenout, jak silná je rodina, když všichni její členové drží spolu.

Otázka: Když byste to tedy měl shrnout, tak jaké jsou podle Vás největší odlišnosti v české a vietnamské kultuře?

Bc. Lubor Pham (Pham Quoc Loc):

- Soudržnost a rodinná hodnota.
- To co má soused, musím mít taky, resp. musím mít ještě o něco lepší.
- Starší mají vždy pravdu.
- Moje dítě je genius, musí být vždy nejlepší.

8.1.3 Rozhovor Prom. fil. Ivo Vasiljev, CSc.

Otázka: Napište prosím, do jaké míry, dle vašeho názoru, zvládají Vietnamci v České republice úspěšnou integraci.

Ivo Vasiljev: Je třeba, abychom rozlišovali Vietnamce, kteří neumějí česky, umějí česky málo, mluví lámanou češtinou, ale dorozumí se v běžném životě dobře a mladou generaci, která mluví česky lépe než vietnamsky.

Pravděpodobně zjistíte, že míru integrace nejvíce ovlivňuje ovládnutí jazyka. Kvalitní integrace je snad do jisté míry možná i při malém ovládnutí jazyka (snaha o dodržování dobrých mezilidských vztahů (zdvořilost, pozornost k potřebám lidí, plnění přijatých závazků apod.). Z tohoto hlediska je integrace Vietnamců do naší společnosti velmi vysoká – ale je to asi především díky dodržování vietnamských kulturních návyků. Patří k jejich kultuře, aby takoví byli.

Otázka: Přijímají dle vašeho názoru Vietnamci v Jihočeském kraji ve větší míře české svátky a tradice?

Ivo Vasiljev: Určitě, Vietnamci znají Vánoce a využívají vnější znaky vánočních svátků např. v předvánočním prodeji. Vědí, jak jsou Vánoce pro Čechy důležité. Též narozeniny dětí se oslavují, na oslavy se zvou čeští spolužáci a spolužákyně – většina kamarádství je asi ze školy. To je ale jev rozšířený dnes i ve všech vietnamských městech. Velikonoce asi Vietnamcům, pokud nejsou náhodou katolíky – a těch je ve Vietnamu v některých krajích hodně – asi nic neříkají. Poutě Vietnamci velmi dobře vnímají – jsou to příležitosti ke stánkovému prodeji. V české vietnamštině je pro ně dokonce zvláštní slovo: (vysl. přibližně jako *bou*).

Otázka: Do jaké míry si udržují své kulturní tradice a zvyklosti? Liší se to například i podle věku, pohlaví?

Ivo Vasiljev: Své kulturní tradice si udržují velmi silně. Základem je rodina: společné jídlo je vždy vietnamské, časté jsou vzájemné návštěvy spojené s hodováním při příležitosti různých rodinných svátků. Tehdy se sejde i deset patnáct lidí a jí se na rohožích vsedě na zemi. Největším takovým svátkem je výroční den úmrtí otce či matky. Velkým svátkem je též jeden měsíc po narození dítěte a první narozeniny (ve věku jednoho roku).

V každé rodině je oltář předků na nejčestnějším místě v bytě, obvykle vysoko na stěně, kam se pravidelně kladou symbolické obětiny (ovoce, vařená rýže, pálenka) podle pravidel, která každý zná (a k nimž patří to, že tyto obětiny rodina zase s oltáře sundá a sní k večeři). Ve většině obchodů je oltářek s bůžkem ochráncem domu s nápisy napsanými čínskými znaky.

Ten se klade na zem, někde poblíž pokladny. Tam, kde je organizace Svazu Vietnamců v ČR, např. v Českých Budějovicích nebo Táboře, se společně oslavuje lunární Nový rok, podzimní svátek dětí (Svátek podzimní lundy), někde i buddhistické svátky, Mezinárodní den žen, Mezinárodní den dětí). Rodiče se snaží své děti do svátečních akcí zapojovat. O svátku dětí Svaz Vietnamců uděluje výborným žákům a žákyním pochvalné diplomy.

Otázka: Co dle vás může nejvíce úspěšné integraci přispět?

Ivo Vasiljev: Znalost češtiny a možnost kvalifikované práce v českých firmách, úřadech a institucích. Znalost češtiny se úspěšně řeší u mladé generace. Kvalifikované zaměstnání v českých firmách a institucích je spíše výjimečné. Tato otázka teprve začíná být potenciálně naléhavá, protože první vietnamští absolventi a absolventky, kteří prošli celým systémem českého základního, středního a vysokého školství, vstupují do praxe teprve v posledních dvou nebo třech letech a zpočátku v malém množství.

Silné ročníky začnou vycházet vysoké školy teprve letos a v příštích letech. Uplatnění těchto absolventů zatím, pokud vím, nikdo nezkoumal a nezkoumá, což je velká škoda, protože jde o potenciálně velmi důležitou otázku a bylo by dobré o tom něco vědět.

Otázka: Přispívají dle vás svátky a tradice integraci vietnamské menšiny do české společnosti?

Ivo Vasiljev: Vietnamské tradice a svátky jsou důležitým činitelem udržování kulturní úrovně – viz odpověď na vaši první otázku. Sváteční příležitosti pořádané společně vietnamskou komunitou a českou Pohřební službou jsou pohřby Vietnamců zesnulých v ČR s velkou účastí vietnamských občanů a jednotlivců z české většiny.

V některých městech se za účasti městské samosprávy a Svazu Vietnamců v ČR společně pořádají Dny vietnamské kultury, Dny kultury národnostních menšin s pravidelnou účastí vietnamských amatérských umělců (a to již delší dobu, nikoli teprve od oficiálního uznání Vietnamců jako národnostní menšiny v roce 2013): hl. m. Praha, městská část Praha 4 - Libuš, Slaný, Sokolov atd.

Otázka: Jsou nějaké, které ji naopak oddalují?

Ivo Vasiljev: Snad jen požívání psiho masa, to však není masově rozšířeno. Ve vietnamské komunitě se o potenciální rizikovosti tohoto zvyku ví, což je asi jeden z faktorů jeho omezování (jiným faktorem je to, že vhodní psi by se museli z Vietnamu dovážet). Pes je ve Vietnamu především hlídač, zvláště na venkově. Chov domácích mazlíčků se začíná objevovat teprve v poslední době ve velkých městech a nikdy není mazlíček substitutem za nedostatek blízké osoby.

Otázka: Myslíte si, že například jídlo je úspěšným integračním činitelem?

Ivo Vasiljev: Ano, to zcela určitě. Jídlo je taková spojnice mezi kulturami. Pro vietnamskou společnost je jídlo velmi důležitou součástí jejich života. Velmi silně si potrpí na kulturu stolování a snaží se o to, aby se těchto jídelních obřadů účastnilo co nejvíce lidí z jejich blízkého okolí. U Čechů je v poslední době velmi populární navštěvovat vietnamské restaurace a bistra, což může být pozitivním integračním činitelem.

Otázka: Myslíte si, že je mentalita Vietnamců zde v Čechách (např. co se týče dodržování tradic a zvyků) výrazně odlišná od mentality Vietnamců ve Vietnamu?

Ivo Vasiljev: Nemyslím si to.

Otázka: Co má podle Vás největší vliv na to, že se svátky ve Vietnamu slaví jinak než tady v Česku, že se některé tradice nedodržují v původní podobě?

Ivo Vasiljev: Pokud se slaví jinak – je to a) odlišným prostředím: ve Vietnamu se Štědrý večer oslavuje ve městech procházkami statisíců lidí v parcích kolem jezírek, především v Hanoji, stejně i na Nový rok; b) platnými zákony a zvyklostmi týkajícími se veřejného pořádku, nočního klidu, protipožární bezpečnosti apod. Lunární Nový rok se ve Vietnamu oslavuje mj. i symbolickým zaháněním zlých duchů (ale je to především velká společná činnost) miliony petard různé velikosti.

To Vietnamci v Česku nepraktikují nebo na silvestra jen do té míry jako česká mládež. Silvestr je pro české Vietnamce den jako každý jiný.

Otázka: Jsou ještě nějaké zajímavosti, týkající se vietnamských tradic, které byste rád zmínil?

Ivo Vasiljev: Problém úspěšné nebo neúspěšné integrace je otázkou mnohem širší a hlubší než to, zda Vietnamci dodržují nebo opouštějí své rodinné a národní tradice (viz především odpověď k vaší 4. otázce).

Otázka: Když byste to tedy měl shrnout, tak jaké jsou podle vás největší odlišnosti v české a vietnamské kultuře?

Ivo Vasiljev: Ve Vietnamu se udržují mnohem pevnější mezigenerační i vnitrogenerační vztahy v rámci širší rodiny, lidé ve Vietnamu jen zcela výjimečně žijí jako izolovaní jednotlivci, což platí i pro Vietnamce, žijící v ČR. Opuštěnost starých lidí, nedostatek péče dětí o zestárlé rodiče jsou jevy v české společnosti, pro které Vietnamci, žijící u nás, nemají žádné pochopení, ale ze slušnosti to zpravidla na veřejnosti české společnosti nevytýkají.

8.2 Výsledky na základě rozhovorů s příslušníky vietnamské menšiny

8.2.1 Případová studie 1 - vietnamské svátky a tradice z pohledu Kamily:

22 let, v České republice od 10 let

Otázka: Popiš, prosím, z tvého pohledu nejvýznamnější vietnamské svátky.

Kamila: Tak ve Vietnamu je lunární Nový rok, Mezinárodní den žen (8. 3.), ten je také podle mě hodně významný, v Česku se sice také slaví, ale u nás mnohem více. Dále je to Dětský den, který se slaví některé pondělí v září. A v poslední době se ve Vietnamu začaly slavit Vánoce, ale není to samozřejmě takové jako v Česku. Když sem ještě žila ve Vietnamu, tak se Vánoce skoro neslavily.

Otázka: Tak na to bych navázala, ty jsi v Čechách od kolika let?

Kamila: Já jsem v Čechách od 10 let, tudíž si z dětství ve Vietnamu něco málo pamatuju a například ty Vánoce jsem poprvé slavila až v Čechách.

Otázka: Dodržujete slavení vietnamských svátků ve stejné podobě i v Čechách?

Kamila: My osobně se snažíme, aby ty oslavy a tradice byly co nejvíc stejné jako ve Vietnamu. I když nelze přímo jednotně specifikovat svátky na celý Vietnam, jelikož se také liší dle oblastí. Například Nový rok. V severním Vietnamu lidé chodí hned na Silvestra ven, popřát lidem a koukat na ohňostroj.

Na jihu naopak hodně na tento den cestují a prakticky nejsou vůbec doma. Já jsem ze středního Vietnamu a tam to je tak, že většinou ženy jsou doma, nesmějí chodit ven. Platí tam totiž známé pořekadlo „jak na Nový rok, tak po celý rok“. Další zajímavostí je, že tamější lidé věří, že ten, kdo jako první na Nový rok přijde k tobě domů, tak by ti měl přinést radost a štěstí po celý rok. Hodně zde ovšem záleží na znamení, ve kterém je ten daný člověk narozen, protože to štěstí a radost ti může přinést jen ten člověk, který má znamení, co je v souladu s tvým znamením. Lidé si to proto pečlivě zjišťují a schválně potom hlava té dané rodiny pozve na návštěvu člověka, který je, co se týče znamení tento rok v souladu. A až ohlášená návštěva dorazí, tak jí majitel domů dá určitý peněžní obnos jako dárek. Po Novém roce se chodí na návštěvy, nejdříve k příbuzným, poté k učitelům dětí a známým.

Otázka: Pak jsi říkala, že je velmi významný Dětský den, dodržujete jeho slavení v Česku stejně jako ve Vietnamu?

Kamila: Ano, prakticky stejně, akorát ve Vietnamu je to samozřejmě slaveno v daleko větší míře. Například okolní vesnice mezi sebou soutěží, kdo uspořádá hezčí a větší průvod a také pořádají různé další akce pro děti. Kdežto tady u nás v Česku je to tak, že se chodí na průvod, který ale není zorganizovaný. Třeba tady ve Vyšším Brodě se chodí jenom okolo tržnice. Jinak dávání dáreků je zde stejné jako ve Vietnamu a to samé i jedení tradičního koláče. Co je naopak zde v Česku a ve Vietnamu ne, je předávání diplomů pro nejúspěšnější děti, které v minulém roce dosáhly školního průměru nejvýše 1,5. Což se mi líbí, je to pro děti dobrá motivace. Sama vím z vlastní zkušenosti, když sem byla menší, také jsem diplom několikrát dostala a byla to pro mě velká pocta.

Otázka: Co má podle tebe největší vliv na to, že se svátky ve Vietnamu slaví jinak než tady v Česku, že se některé tradice nedodrží v původní podobě?

Kamila: Ve Vietnamu žijí celé velké rodiny vedle sebe, takže například na Nový rok se všichni můžou navštívit. Což v Česku nejde, jelikož příbuzní žijí daleko od sebe a navíc jsou všichni vytížení prací, takže nemůžou udělat takovou oslavu jako ve Vietnamu. A hodně jsem se setkala s názorem, proč třeba konkrétně ten Dětský den udělat hezky nebo uspořádat velkolepý průvod, když na to stejně nikdo nekouká. Není zde takové motivace, ve Vietnamu podpořená například již zmiňovanou soutěží mezi vesnicemi o to, kdo uspořádá hezčí průvod. Tady se spíše setkáváme s nenávislnými pohledy. Další co mě mrzí je, že tady v Čechách tolik neslavíme Nový rok. Ve Vietnamu se slaví nejméně tři dny, některé dokonce i pět dní, hodně se během těchto dnů mezi sebou navštěvují a pořádají velké oslavy plné dobrého jídla a pití.

Otázka: Takže jak konkrétně u Vás probíhá oslava Nového roku?

Kamila: Tradice, kterou dodržujeme i v Čechách, je kladení jídla na oltář. Pokud vím, tak ten má tady ve Vyšším Brodě každá rodina. Oltář máme doma a každý měsíc na něm zapalujeme svíčky a vonné tyčinky. Tím, že je zapalujeme, si také připomínáme mrtvé předky. Ve Vietnamu navíc, když je měsíc v úplňku, tak lidé na oltář nachystají obrovskou hostinu. Skládá se z tří malých sklenic vodky, ovoce, které musí být v lichém počtu, a dalšího jídla. Co nesmí chybět, je kohout. Moje mamka ovšem zde tuto tradici nedodrжуje a takto velká hostina se na oltář dává právě jen na Nový rok. Hostina se na oltáři nechává do té doby, než svíčky a vonné tyčinky dohoří a poté se může sníst.

Otázka: Je nějaký typicky český svátek, který ve Vietnamu vůbec není, a po příjezdu sem jste ho začali slavit? Pokud ano, do jaké míry jste naše svátky a tradice přijali?

Kamila: Tak jednoznačně Vánoce. Nejlepší část jsou samozřejmě dárky. Jídlo máme také stejné, tudíž kapra a někteří i bramborový salát. Některé rodiny mají také domácí cukroví. U nás doma se cukroví nepeče, jelikož rodiče moc sladké nejí, ale většinou ho mně aspoň koupí. Máme dokonce i stromeček. Dále zde také slavíme váš silvestr a Nový rok, tradičně děláme ohňostroj a rodiče dětem dávají peníze.

Otázka: Pamatuješ si, jak probíhala vaše první oslava Vánoc?

Kamila: Moji rodiče jsou v Česku už delší dobu, takže zde Vánoce už slavili, já jsem přijela až později, ve svých 10 letech. Na první oslavu Vánoc si pamatuju moc dobře, protože jsem dostala spousty krásných dárků, měli jsme stromeček, kapra...

Otázka: Víš o někom z vietnamské komunity tady ve Vyšším Brodě, kdo vůbec české svátky (např. Vánoce) nepřijal a neslaví je?

Kamila: Podle mě hodně záleží na tom, zda má ten člověk rodinu, protože pak Vánoce určitě slaví se vším všudy, především kvůli dětem. Vietnamské děti se přeci jen více začleňují do české kultury, díky škole, kamarádi se s českými dětmi. Ze své zkušenosti vím, že mladí Vietnamci, kteří ještě nemají rodinu, na ty tradice moc nedají a spíše si chtějí užívat. Takže Štědrý den oslaví jídlem ve větší společnosti, popíjejí a následně se jdou někam pobavit.

Otázka: Teď mě napadá, jak je to třeba s Velikonoci? Slavíte je?

Kamila: Tak to my Vietnamci vůbec neslavíme. Když tady české děti chodí s pomlázkou, tak často zavítají také na tržnici a my jim dáváme peníze.

Otázka: U Čechů je na Velikonoci oblíbená výroba pomlázky a na Vánoce třeba adventního věnce. Vyrábíte vy na nějaký svátek, který slavíte tady v Čechách také něco?

Kamila: Ano, každý rok se účastním výroby hvězdicové lampy na Dětský den, spolu s dalšími mladými Vietnamci v mém věku, jelikož rodiče nemají čas. Jediné co do lampy nedáváme, je svíčka, která by tam správně měla být, a to především z důvodu bezpečnosti. Často se totiž stávalo, že malé děti jak s lampou různě nakláněly, tak jim začala hořet. Někteří ovšem výrobu lampy už zcela zavrhli a raději koupí klasický lampion se žárovkou, který má tvar draka, motýla či rybičky. To je podle mě velká škoda.

Otázka: Jsou ještě nějaké zajímavosti, týkající se vietnamských tradic, které bys ráda zmínila?

Kamila: Tak třeba když máme přípitek, tak když si ťukáš se starším člověkem, nikdy nesmíš dávat svoji sklenici nad úroveň sklenice té druhé osoby, ta tvoje vždy musí být níž. Zvláště moji rodiče a prarodiče na to hodně dbají, a pokud to uděláš, tak jak se nemá, považují to za urážku, povyšování se a pohrdání.

Na pohřeb se nosí bílá barva, ta je pro nás smuteční. Je také hodně časté, že Vietnamci chtějí být pohřbeni ve své rodné zemi, takže když očekávají konec, často chtějí odletět do Vietnamu a nechat se pohřbit tam, samozřejmě pokud jim to zdravotní stav ještě umožní. Takto to udělal náš rodinný přítel, který žil zde ve Vyšším Brodě.

Otázka: Když bys to tedy měla shrnout, tak jaké jsou podle tebe největší odlišnosti v české a vietnamské kultuře?

Kamila: Mně osobně se na vietnamských oslavách líbí to, že se dokážou uvolnit, křičí, popíjí. I když to se děje i u vás a za odlišnost bych to nepovažovala. Co bych zmínila je, že během oslavy při jídle sedí zvlášť ženy a zvlášť muži. Muži totiž během jídla hodně pijí alkohol, kouří a často i po jídle hrají karty. Kdežto ženy pijí nealko a sedí s nimi i děti. Dále na rozdíl od vás, my když jíme, tak všechna jídla jsou každé na jednom talíři. To znamená, že třeba ryba zvlášť, rýže zvlášť...A podle toho, co kdo chce, tak si to nandá do misky. Což je dle mě velká výhoda, protože spousta Vietnamců v mém okolí je hodně vybíravá a takhle si každý může vybrat z velkého množství jídla a nandat si sám dle chuti. Dále bych zmínila svatby. Sama jsem se již zúčastnila jak české, tak i vietnamské svatby a je to opravdu velký rozdíl. Samozřejmě záleží, jak moc chce každá rodina do svatby investovat, nebo jak velkolepou ji chtějí mít, ale vietnamské svatby jsou většinou opravdu obrovské, často se zúčastní i 300 – 500 hostů a slaví se třeba tři dny. Takovou svatbu jsem zažila v Praze a byla to opravdu nádhera. Naopak jsem byla i na vietnamské svatbě tady ve Vyšším Brodě, kde proběhla pouze oslava, jelikož oddávat lze jen v Praze. A ta byla mnohem menší a slavila se pouze jeden den.

8.2.2 Případová studie 2 - vietnamské svátky a tradice z pohledu Kateřiny

24 let, v České republice od 9 let.

Otázka: Zmínila bys z Tvého pohledu nejvýznamnější vietnamské svátky?

Kateřina: Tak z mého pohledu je to určitě Nový rok, který slavíme asi nejvíce, a každé dítě tady v Česku tento svátek zná.

Otázka: Začali jste hned po příjezdu do Čech dodržovat a slavit české svátky?

Kateřina: Já si pamatuji, že určitě Vánoce, protože když jsem já přijela do Česka, už tu bydlel strejda, který Vánoce slavil. Rodiče mě pak dali na hlídání k „české babičce,“ u které jsem poprvé zažila například oslavu Velikonoc.

Otázka: Zmínila jsi, že tě k slavení některých českých svátků přivedla tzv. „česká babička“.

Kateřina: Ano, to byla starší paní, která si jako spousta dalších občanů nejen Vyššího Brodu přivydělává hlídáním vietnamských dětí. Myslím si, že nebýt jí, tak vůbec nemám šanci poznat české svátky. Vietnamci slaví Vánoce hlavně kvůli dětem, ti, co jsou bezdětní, o slavení nemají žádný velký zájem.

Otázka: Pro tebe tedy po příjezdu do Česka byly Velikonoce něco nečekaného. Jak ses k tomu ze začátku stavěla?

Kateřina: Já jsem zprvu nepochopila vůbec význam toho svátku. Nikdo mi to pořádně nevysvětlil, až když jsem byla starší a z vlastní iniciativy si hledala informace, jsem tomu začala rozumět.

Otázka: A jak vypadá vietnamská oslava Vánoc?

Kateřina: Slavíme to tím, že máme stromeček, dáváme si dárky, ale tím to končí. Třeba pečení cukroví se ve vietnamské komunitě prakticky vůbec nevyskytuje. To se týká i večeře, neznám Vietnamce, který by si třeba koupil kapra a pak ho s bramborovým salátem na Štědrý večer snědl. Když bych to shrnula, tak Vietnamci slaví tento svátek jen kvůli dětem, kterým se dají dárky.

Otázka: Proč myslíš, že tomu tak je?

Kateřina: Asi je to hlavně kvůli tomu, že se vietnamské děti více integrují do české společnosti díky škole. Zde vidí slavení Vánoc u spolužáků a chtějí zažít to samé. Rodiče se jim to snaží umožnit, aby zabránili sociálnímu vyloučení.

Otázka: Jak je to konkrétně u tvé rodiny, jaká má ta k slavení českých svátků postoj?

Kateřina: Já si myslím, že má rodina by vaše svátky slavila, ale díky tomu, že neumí češtinu, neví přesně co a jak. Dle mého názoru zde ani nemají možnost se přesně dozvědět jaké tradice a zvyky přesně dodržujete, případně jejich význam. Jazyková bariéra je velká překážka. Ano, já jako jejich dítě jim můžu říct nějaké informace, ale to není ono.

Otázka: A jak například vypadá oslava Vánoc ve vaší rodině?

Kateřina: Jak jsem již zmínila, rodiče to dělají především pro své děti. Prakticky to končí u předávání dárků. Díky „české babičce“ jsem ale například měla možnost poprvé ochutnat domácí cukroví. Můj otec přijel do Čech dříve a české svátky a tradice vůbec neslavil. Jeho pobyt zde byl pouze o tom vydělat nějaké peníze. A tak je tomu u spousty Vietnamců, kteří české svátky vnímají tak, jako že se jich to vůbec netýká. Je vtipné, že jsem teprve letos zjistila, že Češi chodí na půlnoční mši!

Otázka: Takže hlavní vliv zde ve Vyšším Brodě na začlenění do české společnosti mají vietnamské děti, které se snaží začlenit do škol, mezi vrstevníky. Máš stejný názor?

Kateřina: Ano mám stejný názor. U starší generace je to hlavně díky práci. Ano, oni jsou v kontaktu s Čechy, pozdraví se, občas si krátce popovídají, ale tím to končí. Pořád je zde bariéra, samozřejmě nejvíce asi ta jazyková. Například Čech by nepozval Vietnamce domů na grilování. A určitě ani na žádnou tradiční oslavu. Naopak mladí Vietnamci, kteří sem přijeli za prací, například Vánoce vůbec neslaví a ani o nějaké společné oslavy s Čechy nejeví zájem.

Otázka: Co se týče významu těchto svátků, mají vůbec Vietnamci zde ve Vyšším Brodě nějaké informace?

Kateřina: Já osobně si myslím, že ten význam znají částečně. Ve Vietnamu také znají Vánoce, existují tam. Ve Vietnamu je mnoho náboženství a jedním z nich je právě i křesťanství. Je zajímavé, že třeba mladí Vietnamci (kteří se nehlásí ke křesťanství) se jdou podívat do kostela o Vánocích jen čistě ze zvědavosti, zajímá je, jak to ti křesťané vlastně slaví.

Otázka: Liší se podle tebe oslavy tradičních vietnamských svátků ve Vietnamu a tady v Česku, konkrétně ve Vyšším Brodě? Pokud ano, tak do jaké míry?

Kateřina: Dle mého názoru se liší, a to hodně. Nejsou zde takové možnosti, aby oslavy udělali ve zcela správné podobě. Na co Vietnamci ale hodně dbají, je oltář k uctívání předků, který najdeme v každé vietnamské rodině zde v Česku. Co se týče Nového roku, rodiče zde v Česku dávají svým dětem peníze, ale ve Vietnamu je dávají i ostatním dětem. To se zde nedodrhuje, protože se zde lidé na Nový rok vůbec nenavštěvují. Ve Vietnamu je naopak běžné, že se lidé hojně navštěvují.

Otázka: Podle mě je zde vietnamská komunita hodně uzavřená, co si o tom myslíš?

Kateřina: Ano, tady tomu tak bohužel je. Každý si hledí spíše svého a opouští některé tradiční hodnoty a zvyky.

Otázka: Já jsem měla možnost zúčastnit se oslavy vietnamského Dětského dne tady ve Vyšším Brodě a právě mi přišlo, že je zde komunita opravdu hodně uzavřená vůči české majoritě. Myslíš, že by spoluúčast Čechů na této oslavě Vietnamcům vadila?

Kateřina: Tak nejprve bych chtěla říct, že Vietnamci jsou vůči cizincům velmi otevření. Daleko více než Češi, kteří jsou dle mého názoru velmi xenofobní. Takže pokud by Čech přišel a projevil zájem účastnit se naší oslavy, rádi ho přijmeme a ukážeme mu to.

Otázka: A měla jsi možnost v nedávné době se zúčastnit tradiční oslavy ve Vietnamu? Pokud ano, která to byla?

Kateřina: Ano, zúčastnila jsem se Nového roku. Ale musím říct, že ani ve Vietnamu není ta atmosféra oslav taková, jako bývala. Vietnamci si spoustu věcí raději koupí. Typickým příkladem je rýžový koláč Banh Chung. Dříve se sešla celá velká rodina a čas přípravy koláče trávili společným posezením a povídáním. Ve větších městech tato tradice pomalu, ale jistě mizí. Tak je tomu i u spousty Vietnamců zde v ČR, kde si koláč koupí.

Otázka: Myslíš si, že české svátky obecně pomáhají začlenění vietnamské menšiny do majoritní společnosti?

Kateřina: Pokud mám mluvit konkrétně o situaci ve Vyšším Brodě, tak zde Vietnamci svátky neslaví a pokud ano, tak jen Vánoce kvůli dětem, jak jsem již zmínila. A navíc zde ve Vyšším Brodě jsou Vietnamci opravdu hodně uzavření vůči Čechům. Takže dle mého názoru zde svátky integraci nepřispívají.

Otázka: Máš tušení proč tomu tak je?

Kateřina: Zmínila jsem už jazykovou bariéru a navíc ve Vyšším Brodě vznikl problém hned na začátku. Pro Vietnamce stačí jedna špatná zkušenost ze strany majoritní společnosti a jsou schopni se opravdu velmi uzavřít. A tady ve Vyšším Brodě je situace opravdu kritická. A je tomu tak i mezi Vietnamci, protože ve Vyšším Brodě je opravdu velká rozdílnost v tom, odkud pocházejí. Jsou tu převážně migranti ze středního Vietnamu a ti se neshodnou s Vietnamci ze severu.

Otázka: O Vietnamcích panuje ze strany Čechů takový názor, že jsou velmi pracovití a neužívají si moc volného času, tudíž asi Češi ani nemají moc ponětí o typických tradicích.

Kateřina: On je také rozdíl v tom, odkud Vietnamec pochází. Například když jsou ze středního Vietnamu, kde panuje poměrně velká chudoba, díky špatnému podnebí, povodním. A tak se tito Vietnamci po příjezdu do Česka snaží vydělat co nejvíce peněz, protože v nich stále panuje neustálý strach z chudoby. Na rozdíl od nich třeba Vietnamci pocházející ze severu, kteří na tom byli lépe, si dokáží mnohem více užívat a jejich život se netočí stále jen kolem práce. Což se konkrétně projeví i v oslavách různých svátků. Záleží na tom, kdo oslavu organizuje. Přála bych ti zažít takovou pravou bohatou vietnamskou svatbu!

Otázka: Kdybys mohla za sebe říct, jaký máš názor na tradiční české svátky a tradice? Chtěla by ses v budoucnu v tomto směru ještě více začlenit do české společnosti nebo stále tíhneš spíše k vietnamské kultuře?

Kateřina: Já české svátky a tradice nekritizuji, líbí se mi spíše z pohledu pozorovatele. Stále si přijdu jako turista, který sice zná význam těch svátků a tradic, ale jen stojí a pozoruje.

Já jsem už od mala neměla větší možnost nějaké účasti například na české oslavě. Moje rodina mě nikdy nevedla k zájmu o české tradice a svátky. Nemám k tomu tudíž takový vztah. Nevím, jak to bude v budoucnu, až budu mít děti. Zde záleží také na tom, zda se vdám za Čecha nebo Vietnamce. Ale asi bych se stále snažila slavit české svátky jen kvůli tomu, aby mé děti snadněji zapadly do české společnosti. Nebudu je ovšem k ničemu nutit. Samozřejmě stále žiju ve vietnamské komunitě, tudíž je pro mě stále hodně důležité slavit vietnamské svátky a tradice. Ale jako třetí generace Vietnamců už mám jisté mezery v tom, jaký má ta tradice původ a podobně.

Otázka: Když bys to měla shrnout, tak jaké české svátky a tradice nejlépe posilují integraci?

Kateřina: Jelikož málokterý Vietnamec zná něco jiného než Vánoce, budou to právě ony. V tom je šok pro vietnamské děti, které jsou lehce zmatené z toho, jak je to s těmi svátky. Dozívají se asi nejvíce od „českých babiček“ a samozřejmě ve škole. Starší generace zde ve Vyšším Brodě o tyto informace nejeví skoro žádný zájem, bohužel. Nebo takto, oni by se rádi zapojili a zajímali, ale jazyková bariéra je velký problém.

Mnohem větším problémem zde ve městě ale jsou, jak sem již zmínila, špatné vztahy s českými občany.

Otázka: Myslíš si, že třeba tvoji rodiče, by měli zájem poznat více českou kulturu? Kdyby zde například bylo nějaké integrační centrum, měli by zájem ho navštěvovat a díky poznávání české kultury se snažit více zapadnout do majoritní společnosti?

Kateřina: Já si troufnu říci, že oni by do toho šli. Skvělým příkladem je zde ve Vyšším Brodě každoroční Bartolomějská pouť. Rodiče se tam jdou podívat, ale ne přímo s cílem poznat nějaké české tradice. Vietnamci obecně mají rádi oslavy, rušno. Teď mě napadlo, že si spousta Vietnamců říká, že proč Češi slaví Vánoce zavření doma? Proč není nějaká hromadná oslava? To je možná lehce nadnesené, ale trochu to vypovídá o naší mentalitě.

Otázka: Nebojí se tedy přijít mezi Čechy například na tu Bartolomějskou pouť, jak zmiňuješ?

Kateřina: Ano takhle na venkovní akci, kde je hodně lidí, to oni mají rádi. Ale pokud by měli jít někam dovnitř, například s dětmi na maškarní ples, tak by tam rozhodně nepřišli. I kdyby byla povinnost, že na takové akci musí být rodiče, tak by tam raději poslali mě jako doprovod mladšímu sourozenci.

8.2.3 Případová studie 3 – vietnamské svátky a tradice z pohledu Jitky

21 let, v České republice od 9 let

Otázka: Jaký je z tvého pohledu nejvýznamnější vietnamský svátek?

Jitka: Tak podle mě je to určitě Nový rok (Tét).

Otázka: Dodržujete slavení vietnamských svátků ve stejné podobě i v Čechách?

Jitka: Já si troufám tvrdit, že ano.

Otázka: Velmi významný je prý Dětský den, dodržujete jeho slavení v Česku stejně jako ve Vietnamu?

Jitka: Slavila jsem ho, pouze když jsem byla malá. Dětský den se většinou pořádá především pro malé děti. (Dárky dostávají na oslavách děti většinou, pokud jim není více jak cca 15-16 let. Je to různé...)

Otázka: Co má podle tebe největší vliv na to, že se svátky ve Vietnamu slaví jinak než tady v Česku, že se některé tradice nedodržují v původní podobě?

Jitka: Integrace, vlivy českého prostředí, jsou tu dostupné jiné prostředky na jejich oslavu než ve Vietnamu.

Je nějaký typicky český svátek, který ve Vietnamu vůbec není, a po příjezdu sem, jste ho začali slavit? Pokud ano, do jaké míry jste naše svátky a tradice přijali?

Vánoce. S rodiči si dáváme si dárky. Ale mamka nikdy nepekla cukroví, toho se ujmu já, ale taky ne vždy, záleží, jak se mi chce. A také pokaždé máme vánoční stromeček. Takže si myslím, že jsme tento svátek přijali celkem dost.

Otázka: Víš o někom z vietnamské komunity tady ve Vyšším Brodě, kdo vůbec české svátky (např. Vánoce) nepřijal a neslaví je?

Jitka: Ne o nikom takovém nevím.

Otázka: Teď mě napadá, jak je to třeba s Velikonoci? Slavíte je?

Jitka: Ne, protože Velikonoce jsou křesťanský svátek (což jsou Vánoce sice také, ale ty se ve vietnamských rodinách slaví hlavně kvůli dětem a hlavním bodem je zde dávání dárků.), a tak jejich slavení jde v drtivé většině úplně mimo nás (Vietnamce).

Otázka: U Čechů je na Velikonoce oblíbená výroba pomlázky a na Vánoce třeba adventního věnce. Vyrábíte vy na nějaký svátek, který slavíte tady v Čechách také něco?

Jitka: Naše rodina ne, ale známí si vyrábí papírové sváteční oblečení, které se poté rituálně pálí na lunární Nový rok jako oběť zesnulým.

Otázka: Přispívají podle tebe svátky a tradice integraci nebo ji oddalují?

Jitka: Dle mého názoru spíše přispívají k integraci.

Otázka: Které české svátky a tradice dle tebe nejlépe posilují integraci vietnamské menšiny do české společnosti?

Jitka: Tak určitě to jsou již zmiňované Vánoce.

Otázka: Jsou nějaké, které ji naopak oddalují?

Jitka: Nemyslím si. Konkrétně mě napadá jedna poznámka k Velikonocím. Vyšebrodské děti Velikonoce jen využívají k tomu, že cíleně chodí po Vietnamcích a jako výslužku chtějí peníze. Popřípadě moc dobře vědí, že od Vietnamců žádná vajíčka nebo perníčky nedostanou, ale dostanou od nich nějaké drobné. Z toho jsem fakt znechucená.

Otázka: Když bys to tedy měla shrnout, tak jaké jsou podle tebe největší odlišnosti v české a vietnamské kultuře?

Jitka: V dodržování tradic – i v dnešní době se spousta Vietnamců, jak tady, tak i ve Vietnamu snaží dodržovat všechny naše zvyklosti, či co nejvíce z nich, pokud jim to situace umožňuje, popřípadě si najdou volno, aby zajistili vše potřebné. Naproti tomu, když se podívám na dodržování zvyků v ČR, spousta českých rodin už různé zvyky nedodrжуje (štedrovečerní věštění na Vánoce, chození s pomlázkou, když jsem byla malá, bylo Velikonoční pondělí plné koledníků. A dnes? Potkám možná 3 - 4. Cukroví už taky kdekdo kupuje a nepeče). Dále bych ráda zmínila určité „pověřivosti“ Vietnamců – jsou zvyklosti, nad kterými Češi jen kroučí hlavou – například den po Novém roce se zamete smetl z celého domu za koš, a nechá se to tam do druhého dne, zároveň se ani nevynáší koš, všechny odpadky by měly zůstat v domě. Den po Novém roce se nesluší, aby dívka šla k někomu sama na návštěvu, neboť by to přineslo smůlu apod.

Způsob vyjadřování lásky k rodině? U nás jsou vazby v rodině opravdu pevné, není myslitelné, abych jednou své staré rodiče, kteří se o mě celý život starali, strčila někam do domova důchodců. Zde v ČR jsou svátky (především Vánoce) prezentované tak, že by měli být všichni spolu a společně v klidu trávit tyto chvíle.

Ale podle mě je realita úplně jiná, Vánoce si především ženy moc neužívají, blázní, co musí udělat a neudělat. Uklidit, uvařit, napéct a nevím co ještě. Po Vánocích zas blázní, že zbylo moc jídla po Štědrém večeru, po týdnu, že zbylo moc cukroví. Měla jsem totiž možnost se přímo oslavy Vánoc v české rodině zúčastnit a probíhalo to přesně takto. Pro děti jsou zase Vánoce jen o dárkách, a ne o tom, že můžou trávit svátky s rodinou. (Toto se samozřejmě dle mého názoru nevztahuje na všechny české rodiny, ale myslím si, že to začíná být docela rostoucí problém).

Svátky ve Vietnamu jsou dle mého názoru opravdu stále především o rodinné lásce, všichni jsou spolu, chodí se na návštěvy, celá rodina si na sebe udělá volno. V tomto bodě tudíž spatřuji největší odlišnost.

8.2.4 Případová studie 4 – Vietnamské svátky a tradice z pohledu Marie

10 let, v České republice od 3 let

Otázka: Od kolika let jsi v Česku a pamatuješ si, jak to bylo po tvém příjezdu?

Marie: Otec přišel dřív a koupil dům a my pak s mamkou přijely a rovnou se nastěhovaly. Tatka mě hned přihlásil k „babičce“, která mě hlídala jeden rok. Když mi byly 4 roky, šla jsem do školky, kam mě nejprve nevzali, protože jsem byla moc malá, tak jsem nastoupila až v 5 letech. S učením češtiny mi pomáhala „babička“ a pak tady sestřenice, která zde v Čechách už byla delší dobu.

Otázka: A s rodiči mluvíte vietnamsky, že?

Marie: Ano. Já nesmím doma mluvit česky. Když budu mluvit česky, tak dostanu „zaracha“. Ale já radši mluvím česky. Tak se vždy těším, až budu ve škole nebo s kamarády, se kterými česky mluvíme. Chodím také na doučování skoro z každého předmětu. Do toho navštěvuji hudební nauku a výtvarku.

Otázka: Jak u vás doma slavíte Vánoce?

Marie: Slavíme to skoro stejně jako Češi. Já nejprve slavím Vánoce u české „babičky“, u které jsem celý Štědrý den, rodiče jsou v práci na tržnici. A až na večer slavíme doma s rodiči. Máme stromeček, ale kapra nemáme, protože rodičům nechutná. Já jím kapra se salátem u „babičky“. Pak si rozdáme dárky a koukáme se na televizi na české pohádky.

Otázka: A jak je to s oslavou Vánoc ve škole? Dáváš dárky svým spolužákům?

Marie: Já jsem nesla dárek pro paní učitelku a také jsem dávala nějaký malý dárek pro každého v mé třídě.

Otázka: A jak je to s oslavou Dětského dne?

Marie: Vietnamský Dětský den slavíme na tržnici. Vyrobí se takové lampionky, chodí se průvod, ale jen po té tržnici a zpívají se vietnamské písničky. Nejlepší žáci také dostanou ocenění – diplomy. Je tam vždycky také opravdu hodně jídla. Dort, vietnamské ovoce, maso...Jídlo máme na stole a každý si na svůj talíř nandá, co chce a kolik chce. To je rozdíl oproti Česku. I když my také občas s rodiči jdeme do české restaurace, vždy dostávám po jídle i zmrzlinu, tak se na to vždy těším. Když je Den dětí tady v Česku, tak mě moje „babička“ bere do cukrárny.

Otázka: Jaký další vietnamský svátek slavíte zde v Česku?

Marie: Další hodně významný svátek je Nový rok. Vždy se sejdeme na tržnici a děláme ohňostroje. Já si ještě pamatuji oslavu Nového roku ve Vietnamu, sice mi byly teprve 3 roky, ale byl to nezapomenutelný zážitek. Nejvíce si pamatuji velké draky, se kterými lidé tancují. Nyní oslavy z Vietnamu vidíme díky naší tetě, která nám je nahrává, a my si je u nás doma online pouštíme.

Otázka: Takže dobře vidíš, jak vypadá oslava Nového roku ve Vietnamu...

Marie: Ano, je to opravdu zajímavé. My jim také druhý den večer natočíme, jak vypadá oslava v Česku. Mně se nejvíce líbí ti velcí tančící draci. Ti mají velké oči, vypadají jak lvi. Chtěla bych se tam znovu podívat a celé to zažít. Přijde mi to mnohem lepší a hezčí než oslava tady v Česku.

Otázka: Byla jsi na návštěvě ve Vietnamu za tu dobu, co jsi zde v Česku?

Marie: Ano byla dvakrát. Poprvé jsem letěla úplně sama a poté s mamkou. Cesta je velmi dlouhá, ale já jsem ji celou prospala, tak mi to ani moc nevadilo. Bohužel jsem při své druhé návštěvě ve Vietnamu zažila pohřeb.

Otázka: Tak to musel být hodně smutný zážitek...Mohu se zeptat, čím pohřeb to byl?

Marie: Byl to pohřeb mé prababičky. Když někdo umře, například ráno, tak se celou následující noc nesmí spát a druhý den je pohřeb. Museli jsme si obléct bílé oblečení a takové jakoby čelenky na vlasy. Pak se vyzdobil celý dům, ve kterém se všichni sešli. Uprostřed místnosti leží prosklená rakev, takže všichni vidí mrtvému do tváře. Když se mrtvý pohřbívá, tak se do hrobu hází rýže.

Otázka: Slavíte Velikonoce?

Marie: Slavíme je s naší „babičkou“. U ní dostáváme vajíčka, která zdobíme. To mě moc baví. Potom také pomáhám strejdovi (pozn. „strejda“ ve smyslu – syn české „babičky“) plést pomlázky. Naši rodiče pořád jenom pracují, a tak se o tyto české svátky vůbec nezajímají, kromě Vánoc. Pak když jsou Velikonoce, děláme také hodně věcí ve škole, například ve výtvarné výchově.

Otázka: Pověděla bys mi, ještě o nějaké tradici, kterou dodržujete zde v Česku?

Marie: Narozeniny! Ty slavím doma i s „babičkou.“ Je zvláštní, že ve Vietnamu mi moc dárky nedávají, jenom mi popřejí. Ale vždy objednájí dort. Já si pamatuji, že když jsem slavila třetí narozeniny, těsně před odjezdem do Čech, tak jsem měla opravdu velký a krásný dort, zdobený drakem.

8.3 Shrnutí

Při komparaci rozhovorů se členy vietnamské menšiny a odborníky na tuto problematiku, se ukázalo, že integraci vietnamské menšiny do české společnosti nejlépe posilují Vánoce. Všichni moji vietnamští dotazovaní se shodují, že Vánoce přijali ve velké míře a slaví je skoro ve stejné podobě jako Češi. Jak uvádí Ivo Vasiljev, je ovšem těžké specifikovat, co v dnešní době znamená pojem tradice pro Čechy a do jaké míry je udržují v původní podobě, zda vůbec znají jejich pravý význam. Tento fakt při rozhovoru zmínila i Jitka, která se velmi podivuje nad způsobem trávení vánočních svátků a oslavou Štědrého dne v některých českých rodinách. Konkrétně zmiňuje to, že Vánoce jsou pro mnohé Čechy spojeny s velkým stresem a dále, že by to měly být především svátky strávené v klidu společně s nejbližšími lidmi, je mnohdy opomíjeno. Dalším zajímavým faktem je to, že vietnamská komunita je obecně považována za velmi uzavřenou. Jak jsem zjistila z rozhovorů s Vietnamci, je tomu tak i ve Vyšším Brodě. Slečna Kateřina mi prozradila, že je to především díky negativní zkušenosti, jakou mají vietnamští obyvatelé s českou majoritou. O jakou zkušenost jde, se už odmítala podělit. Tento jev se také do velké míry týká svátků a tradic. Vietnamci ve Vyšším Brodě slaví například Den dětí zcela odděleně, na tržnici, kde probíhá i tradiční průvod. Ze strachu a obav z výsměchu a nepochopení odmítají chodit do centra města. Tuto skutečnost mi v osobním rozhovoru potvrdil i Ivo Vasiljev, nejedná se tedy pouze o jev typický pro Vyšší Brod. Dotazovaná Kateřina mi v rozhovoru sdělila, že pokud by měl Čech zájem se na takovouto tradiční oslavu podívat, jistě by ho Vietnamci mezi sebou přijali. Tento názor mohu osobně potvrdit, neboť jsem se díky Kamile a Kateřině měla možnost zúčastnit právě oslavy Dětského dne a dokonce zde pořídit několik fotografií. Míra integrace samozřejmě závisí na mnoha faktorech. Z mé studie vyplynulo, že ji nejvíce ovlivňuje znalost českého jazyka a věk členů národnostní menšiny. Všichni mladí Vietnamci, se kterými jsem provedla rozhovor, mají nebo v dětství měli tzv. „českou babičku“. Od ní se naučili základům češtiny a šli do české školy s menším handicapem. Také díky ní snadněji poznali českou kulturu, její zvyky a tradice. Dotazovaní například uvádějí, že Velikonoce slaví nebo slavili pouze u těchto „babiček“ a zažili zde i výrobu předmětů typických pro tento svátek. Marie například uvedla, že s tzv. českým strejdou pletla pomlázku. Dalším významným faktorem je samozřejmě také škola.

Z rozhovorů vyplynulo, že rodiče dotazovaných, kteří patří k tzv. první generaci Vietnamců, se o některé české svátky a tradice vůbec nezajímají a například i Vánoce slaví výhradně kvůli dětem. V tomto se dotazovaní Vietnamci shodují s panem Luborem Phamem, který uvedl, že první generace Vietnamců tráví veškerý svůj čas prací, a tak zájem o učení českého jazyka a následné poznávání české kultury zcela vymizel.

V tomto se snaží pomoci tím, že organizuje spoustu akcí, které mají za cíl právě tuto bariéru alespoň částečně odstranit. Například v únoru 2015 proběhla oslava vietnamského lunárního Nového roku kombinovaná s oslavou českého masopustu již druhým rokem na Libuši. Tato akce se setkala s velkým zájmem a organizátorům jde především o to, aby Vietnamci a Češi si zvykli se scházet na jenom místě a pokoušeli se seznamovat a poznávat své sousedy.

Je zajímavé poukázat na to, že někteří mladí Vietnamci zcela ztrácí zájem o svou kulturu a zcela se asimilují do české společnosti. Toto téma skvěle zpracoval Dužan Duong ve svém krátkém filmu *Mat goc*. Frank Van Tubergen ve své studii *Immigrant Integration A Cross-National Study* uvádí že, s délkou pobytu v hostitelské zemi, se imigranti stávají méně připojeni ke kulturním zvykům v jejich rodné zemi a adaptují se na kulturní modely hostitelské země. Zde vidíme, že integrační efekt může fungovat i negativně a mladí Vietnamci přestávají cítit své hodnoty, jak uvedl Lubor Pham. Dle mého názoru, se toto netýkalo mých dotazovaných Vietnamců. Ve všech provedených rozhovorech bylo patrné, že ctí rodinné zásady, se svou rodinou mají velmi silné vazby a stále do jisté míry udržují své kulturní tradice a zvyklosti. Je skvělé, že ve větších městech, například v Sokolově, či Praze se konají akce s cílem přispět vzájemné integraci. Bohužel ve Vyšším Brodě ani v blízkém okolí se žádné podobné akce nekonají a velkým problémem úspěšné integrace je zde i to, že Vietnamci opravdu velmi málo ovládají český jazyk. Dostupnost jazykových kurzů v této oblasti je zcela nulová. Vietnamci a Češi zde nejsou zvyklí se scházet na jednom místě a vietnamská menšina se zde setkává spíše s kritikou ze strany majority. Čeští obyvatelé Vyššího Brodu jim vytýkají stánkový prodej, výskyt několika večerek a v neposlední řadě i společné bydlení v panelových domech z důvodu nevábného zápachu, který vzniká při vaření vietnamské rýže.

Je paradoxem, že vietnamští obyvatelé zajišťují návštěvnost Rakušanů, kteří sem cíleně jezdí za nákupy vietnamského zboží, a tudíž zvyšují tržby i českým podnikatelům. Svátky a tradice tedy zasahují jen do jedné etapy integrace, neboť těch činitelů je mnohem více.

8.4 Role svátků a tradic v Baršově typologii

Dle Baršova členění bychom mohli dle mého názoru Českou republiku řadit do Asimilačního modelu, který spatřujeme ve Francii. Ministerstvo vnitra po fázi restriktivní politiky, kterou praktikovalo v průběhu devadesátých let a která měla zamezit usazování cizinců na území České republiky, přešlo v roce 2003 k aktivní migrační politice. Avšak pro migranty je dle výzkumné studie Migrant Integration Policy Index z roku 2011 stále velmi těžké získat státní občanství. Dalším omezením je i přístup ke vzdělávání cizinců. České zákony například nepočítají s přípravnými kurzy českého jazyka pro děti cizinců. Dále je integrace cizinců do českého prostředí, resp. možnost jejich dlouhodobého usazení, ztížena faktickým vyloučením cizinců-zaměstnanců ze služeb podpory zaměstnanosti. Ačkoliv cizinci mají dle zákona o zaměstnanosti nárok na výplatu hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti, praxe jim to neumožňuje. V případě ukončení pracovního poměru ztrácí automaticky i povolení k pobytu za účelem zaměstnání, které je vázáno na konkrétní pracovní místo u konkrétního zaměstnavatele.

Česká republika se dle výzkumné studie Migrant Integration Policy Index z roku 2011 umístila mezi 27 členskými zeměmi EU na 17. místě, a tudíž v současné době stále nemůžeme považovat právní úpravy týkající se cizinců za dostatečné. Česká republika je v tomto směru za ostatními evropskými zeměmi, které se snaží o otevřený přístup k odlišným kulturám a náboženstvím. Na druhou stranu se Česká republika stále více soustředí na podporu kulturních, společenských, sportovních aktivit národnostních a etnických menšin, vydávání periodik a zvyšování povědomí o multikulturalismu v českém prostředí.

Usuzuji, že s prohlubující se integrací České republiky do Evropské unie můžeme očekávat další zvyšování migrace a usazování cizinců na našem území. V této fázi je aktivní migrační politika nutná i v kontextu zamezení ilegální migrace. Aktivní migrační politika je dle mého názoru pouze začátek, který by měl být následován dlouhodobými programy podporujícími úspěšnou integraci cizinců na našem území.

Integrační politika by měla bořit hranice mezi majoritní společností a menšinou, vzájemné vztahy činit otevřenějšími, snažit se o rozvíjení dialogu etnických a kulturních skupin, především pomoci bezkonfliktnímu soužití a dospět k ideálnímu pluralitnímu modelu, stát se homogenní, jak to můžeme spatřovat například v Kanadě.

V Baršově typologii se nesetkáváme z rolí svátků a tradic v procesu integrace, což je dle mého názoru problematika, která by měla být zcela jistě v tomto směru zmiňována. Po výzkumu, který jsem provedla, jsem přesvědčena, že svátky a tradice mohou zcela jistě přispět k úspěšné integraci a v tomto procesu hrají pozitivní roli. V tomto směru je v České republice pořádáno mnoho akcí, které seznamují majoritní společnost s odlišnými zvyky a tradicemi vietnamské menšiny, což je dle mého názoru velký krok k homogenitě společnosti. Naopak vietnamská menšina se v rámci úspěšného začlenění snaží například o slavení Vánoc, jak z mého výzkumu vyplynulo, je to především kvůli dětem. Vietnamská společnost je silně konzervativní a snaží se o udržení svých zvyků a tradic aspoň do té míry, do jaké to jde. Dle mého, tedy zcela jistě nemůžeme tvrdit, že by se vietnamská menšina v rámci úspěšné integrace snažila o opouštění svých kulturních zvyklostí. Při integraci si ponechávají tyto hodnoty a tím pádem významně obohacují celek. Tyto zvyklosti si ovšem my, jako majoritní většina, neosvojujeme.

9 Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jakou roli hrají svátky a tradice v procesu integrace vietnamské menšiny do české společnosti. V první řadě bych ráda podotkla, že na toto téma nenajdeme v českém překladu žádnou publikaci. V anglické databázi vědeckých prací na sociologické téma univerzity v Kolumbii jsem našla článek publikovaný v periodiku *Sociological Theory*, autora Amitaie Etzioniho, který byl pro mě velmi přínosný. Tento článek mi rovněž potvrdil můj náhled na úroveň výzkumu na toto téma v anglicky mluvících zemích, která je v porovnání s Českou republikou na mnohonásobně vyšší úrovni. Tuto skutečnost mi rovněž potvrdil pan Ivo Vasiljev. Zároveň jsem se následně snažila pomocí rozhovorů zjistit, jak tuto problematiku vnímají nejen vietnamští obyvatelé Vyššího Brodu, ale také odborníci zabývající se studiem vietnamské kultury. Z popsaných rozhovorů jasně vyplynulo, že nejvíce integraci do české společnosti posilují Vánoce. Vietnamci jako národ jsou velmi uzavření a je tudíž problematické proniknout do jejich komunity. Toto je ovšem častý mýtus, který je dle mého názoru také zapříčiněn negativním chováním, které můžeme často spatřovat u členů majoritní společnosti. Já osobně jsem měla velmi kladnou zkušenost s přijetím mezi vietnamskou komunitu. Podařilo se mi to díky mému přátelskému vztahu s jednou z respondentek, která mě přizvala na oslavu vietnamského Dětského dne ve Vyšším Brodě. Zde jsem po souhlasu mohla pořídit několik fotografií, které dokládají to, že se Vietnamci v Čechách snaží ve velké míře udržovat své kulturní tradice a zvyklosti. Následně byla pro mě samotnou velkým přínosem návštěva vietnamského obchodního centra Sapa v pražské městské části Libuš. Tato návštěva mě zajímala i z toho důvodu, že jsem se po e-mailové korespondenci s panem Luborem Phamem dozvěděla o akcích, které jsou právě uskutečňovány na Libuši ve spolupráci s místním úřadem, podporované Ministerstvem vnitra a akciovou společností Sapia s podporou Svazu Vietnamců v ČR. Tyto akce mají za cíl podpořit pomocí svátků a tradicí úspěšnou integraci vietnamské menšiny do české společnosti. Má návštěva Sapy proběhla opět s mou vietnamskou kamarádkou, která se obětavě ptala Vietnamců na to, zda zde mohou pořídit několik fotografických záběrů. Díky tomu jsem si mohla vytvořit další pohled na vietnamskou menšinu.

Dle mého názoru se Vietnamci, konkrétně ve Vyšším Brodě snaží o úspěšnou integraci do společnosti, ale asi nejvíce se to týká mladých lidí tzv. druhé generace. Jejich rodiče, jak jsem se dozvěděla, tráví veškerý čas prací, a tudíž nemají tolik možností seznámit se s českými svátky a tradicemi. Jejich poznávání našich zvyklostí je také hodně omezeno jazykovou bariérou, jelikož jazyk je jedním z klíčů úspěšné integrace. Slaví tak právě již zmiňované Vánoce a to často jen kvůli svým dětem.

Naopak mladí Vietnamci měli šanci proniknout blíže k české kultuře nejen kvůli školní docházce, ale především díky tzv. českým babičkám, které je od mládí vychovávaly. Bohužel, ve Vyšším Brodě nejsou organizovány žádné kulturní akce, jako je tomu například v Praze, které by pomohly úspěšnější integraci vietnamské menšiny.

Zde shledávám největší problém v tom, že Vietnamci jsou ve Vyšším Brodě vnímáni negativně a oni sami, jak z provedených rozhovorů vyplynulo, nemají s českou majoritou dobré zkušenosti, tudíž se nesnaží o bližší kontakt s obyvateli Vyššího Brodu, třeba v tom ohledu, že by se účastnili některých akcí, které jsou organizovány například Infocentrem Vyšší Brod. Zde bych souhlasila s Etzinonim, který se domnívá že, integrační účinky svátků a tradic na společnost budou záviset na vztazích mezi skupinami a společnostmi v celém jejím rozsahu, které mohou mít různou podobu od nesjednocených (konfrontačních) ke sjednoceným (komplementárním). Toto je dle mého názoru velká škoda a domnívám se, že pokud by se to změnilo, mohly by svátky a tradice být jedním z významných činitelů podporujících úspěšnou integraci i zde ve Vyšším Brodě.

10 Literatura a zdroje

- AUDREY, Suzanne. *Multiculturalism in practice : Irish, Jewish, Italian and Pakistani migration to Scotland*. England: Ashgate, 2000. ISBN 0754615111.
- BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. ISBN 80-85959-47-X
- BROCHMANN, G. (2003), 'Citizenship of multicultural states: Power and legitimacy', In.: Brochmann, G. (ed.), *The Multicultural Challenge*, 1-11. Oxford: Elsevier.
- BARŠA, P. BARŠOVÁ, A. Od multikulturalismu k občanské integraci. Změny v západoevropských politikách integrace přistěhovalců. *Sociální studia*. FSS MU. Brno, 1/2005. ISSN 1214-813X
- DURKHEIM, Émile. *Elementární formy náboženského života*. Praha: OIKOYMENH, 2002. ISBN 8072980564
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-7315-004-2.
- ETZIONI, Amitai. *Toward a Theory of Public Ritual*. Sociological Theory. 2000, roč. 18, č. 1.
- HARTNOLL, Richard. *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule - Snowball Sampling*. Praha: Rada Evropy, 2003. ISBN 80-86734-08-0.
- Hlavatá, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidových novin, 2008, ISBN 978-80-7106-965-2
- JAKOUBEK, Marek, HIRT Tomáš. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Praha: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 8086898229.
- KOCOUREK, Jiří. Co znamená být "cizincem"?. In: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2007. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
- MÜLLEROVÁ, Petra. *Vietnam - stručná historie státu*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-255-4.

- PECHOVÁ, Eva. Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2007. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.
- SISKIND, Janet. *The Invention of Thanksgiving: A Ritual of American Nationality.*" Critique of Anthropology. 1992, roč. 12, č. 2.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu – postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Brno: Sdružení podané ruce: Boskovice: Albert, 1999. sv. 2. ISBN 80-85834-60-X.
- ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8648-9.
- VAN TUBERGEN, Frank. *Immigrant Integration A Cross-National Study*. New York: LFB Scholarly Publishing LLC, 2006. ISBN 1-59332-153-8.
- VASILJEV, Ivo. Dynamika národních tradic a vlivů nového prostředí v životě vietnamské komunity v České republice. In: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2007. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.
- VAVREČKOVÁ, Jana, BAŠTÝŘ, Ivo. *Metodika sledování a hodnocení integrace cizinců z třetích zemí v České republice*. Praha: VÚPSV, 2010. ISBN 807416070X

11 Internetové zdroje

- DRBOHLAV, Dušan. *Mezinárodní migrace obyvatelstva - pohyb i pobyt: (Alenky v kraji divů)*.
Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf
- Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]: *Sociologický ústav AV ČR*, 2002 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/>
- Počet cizinců v ČR. Český statistický úřad [online]. 1. 4. 2015 [cit. 2015-04-28].
Dostupné z:
https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_2014.pdf/3b585b83-c8a2-4794-8090-404c35212019?version=1.0
- Cizinci v České republice. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-04-25]. ISBN 978-80-250-2582-6. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20556725/29002714.pdf/2c818bc3-ce36-48b1-b3ff-054c441124bb?version=1.0>
- ČESKO. Ministerstvo zahraničních věcí. *Rada OSN pro lidská práva: Česká rezoluce k politické participaci přijata konsensem* [online]. 26. 9. 2013 [cit. 2015-03-03].
Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2013/x2013_09_26_rada_osn_pro_lidska_prava_ceska_rezoluce_k_politicke_participaci.html
- ČESKO: Ministerstvo zahraničních věcí. *Vietnam* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/vietnam/
- ČESKO. Usnesení vlády České republiky č. 60 ze dne 22. ledna 2014 k *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců-Společné soužití v roce 2014* [online]. [cit. 2015-03-03].
Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/19017/Postup.pdf>
- Čeština pro cizince. *Trvalý pobyt* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ
- Freedom House [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z:
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/vietnam#.VTvEMyHtmko>

- Imigranty ne. Česko dává občanství nejméně z EU. *Zprávy E15* [online]. 27.1.2014 19:11 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/imigranty-ne-cesko-dava-cizincum-obcanstvi-nejmene-z-eu-1056129>
- Interkulturní dílna Vietnam. In: *Mezikulturní dialog* [online]. Institut umění, 2005 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001351.pdf>
- KOCOUREK, Jiří. Stručný historický přehled o česko-vietnamských vztazích a působení Vietnamců v ČR: První Češi ve Vietnamu. *ASI-milování* [online]. 6. 5. 2008 [cit. 2015-03-05].
Dostupné z: <http://www.asimilovani.estranky.cz/clanky/narodnosti-v-cr/vietnamci.html>
- KOCOUREK, Jiří. Vietnamci v ČR. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. 23. 12. 2005 [cit. 2015-03-04].
Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=113>
- KUČERA, David. Kulturní šok. *Hedvábná stezka* [online]. 30. 5. 2006 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.hedvabnastezka.cz/rady/1775-kulturni-sok/>
- LAMBERT, Tim. A WORLD HISTORY ENCYCLOPEDIA. *A BRIEF HISTORY OF VIETNAM* [online]. 11. 12. 2001 [cit. 2015-03-03].
Dostupné z: <http://www.localhistories.org/viethist.html>
- LEHMANNOVÁ, Zuzana. Integrace Evropy z hlediska kultury. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2001, roč. 36, č. 3, s. 36 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://mv.iir.cz/article/view/690/735>
- Mat Goc* [film]. Režie Dužan DUONG. Česká republika, Vietnam, 2014. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <https://vimeo.com/109699206>
- MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III. In: HUDDLESTON ET AL, Thomas. *Migrant Integration Policy Index* [online]. Brusel: British Council a Migration Policy Group, 2011 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://www.mipex.eu/sites/default/files/downloads/ceska_republika_abridged_migrant_integration_policy_index_mipexiii_2011_byczechrepublic_cz.pdf
- ROZUMEK, Martin , PRSKAVEC Lukáš. Cizinci ve veřejném životě — participace nebo státní integrace? *www.migraceonline.cz* [online]. 9. 5. 2014 [cit. 2015-03-03].

Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/cizinci-ve-verejnem-zivote-participace-nebo-statni-integrace>

Stručná historie války ve Vietnamu. *NAM Vietnamská válka 1964 - 1975* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://nam.wz.cz/ostatni/historie.html>

VASILJEV, Ivo. Náboženství a tolerance v dnešním Vietnamu. In: *Klub Hanoi* [online]. 14. 5. 2012 [cit. 2015-03-03].

Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2012052301>

Vietnam. *The World Factbook* [online]. Washington, DC: The Central Intelligence Agency's, 2013 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/vm.html>

Vietnamská socialistická republika. In: *Inkluzivní škola: Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému* [online]. META, společnost pro příležitosti mladých migrantů, [2007] [cit. 2015-03-04]. Dostupné z:

<http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Vietnam.pdf>

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *www.mvcr.cz*. 24. 6. 2014

12 Seznam tabulek a grafů

- Tabulka 1: Tříúrovňová typologie integrace (dle Antonyho Birche) 12
- BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie, 1999. ISBN 80-85959-47-X
- Graf 1: Nejčastější státní občanství cizinců v ČR (31. 12. 2013) 15
- Zdroj: Cizinci v České Republice. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-04-25]. ISBN 978-80-250-2582-6. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20556725/29002714.pdf/2c818bc3-ce36-48b1-b3ff-054c441124bb?version=1.0>
- Graf 2: Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu (2004 – 2013) 21
- Zdroj: Cizinci V České Republice. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-04-25]. ISBN 978-80-250-2582-6. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20556725/29002714.pdf/2c818bc3-ce36-48b1-b3ff-054c441124bb?version=1.0>
- Graf 3: Náboženské vyznání ve Vietnamu 33
- Zdroj: Vietnam. The World Factbook [online]. Washington, DC: The Central Intelligence Agency's, 2013 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/vm.html>

13 Obrazová příloha

Fotografie č. 1: Pagoda, tržnice Sapa, Praha, datum pořízení 2. 4. 2015

Fotografie č. 2: Oficiální vjezd do tržnice Sapa, Praha, datum pořízení 2. 4. 2015

Fotografie č. 3: Pagoda, detail sošky Budhy, tržnice Sapa, Praha, datum pořízení 2. 4. 2015

Fotografie č. 4: Pagoda, tržnice Sapa, Praha, datum pořízení 2. 4. 2015

Fotografie č. 5: Oltář k uctívání předků, dům respondentky Kateřiny, Vyšší Brod, datum pořízení 14. 2. 2015

